

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
zó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

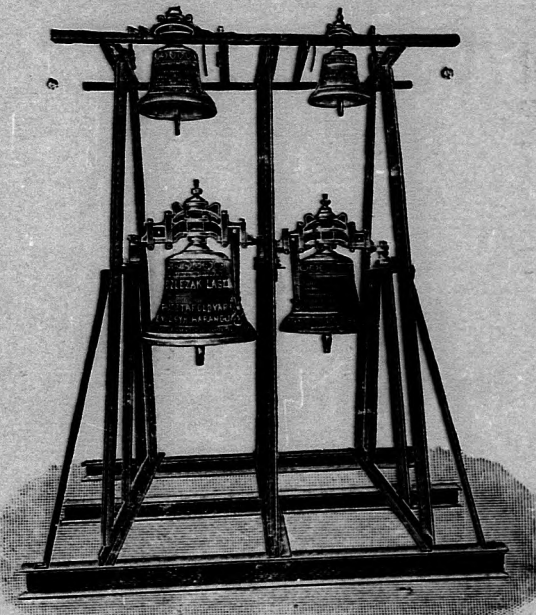
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

**Budapest, VI., Frangepán-u.
77. szám. (Saját házában)**

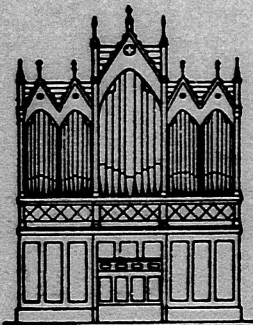
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a legszebb zengzetben, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torny falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harangjait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, süssai, szentendreai, tiszadadaai, zádorházaai, orosházaai, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelenleg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harangját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszliszkaai egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségen utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású osztranderű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.
40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”, amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 60 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékletesebb árban teljesít.
Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Egyházak,

iskolák, hivata-
lok, takaré-
pénztárak és
magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

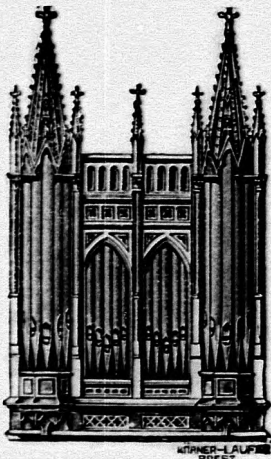
NYOMTATVÁNYOKAT

SAKSZERŐ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA
VÁLLALATA 0 0 0 0
DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

P é c s.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlja
kitünő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elek-
tromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. —
Raktáron kitünő hangu

HARMONIUMOK minden nagyságban

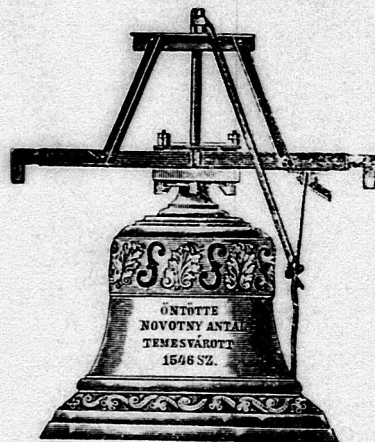
Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár
Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több
évi szavatolás mellett
régie harangok újraön-
tésére, valamint új ha-
rangok és teljes ha-
rangcsoportok előre
meghatározott hangok
utáni elkészítésére. Kü-
lönösen ajánlja saját
találmánya új mo-
dern átlynkaszott

harangjait

melyek felső részükön
a hegedűéhez hasonló
S alakú nyílásokkal
vannak ellátva és azért
erősebb, terjedelme-
sebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgos harang
hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl
továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyet
nekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványoka-
Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgál-
batnak — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy
éremmel kitüntetve.

Király balzsam

Köszvény és
csusz ellen

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer ugy belsőleg
mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-bal-
zsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy min-
den háznál kéznél legyen, mert ugy belsőleg, mint kül-
sűleg kitünő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgöresnél csikarás-
nál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb
fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják kösz-
vénynél csuznál továbbá
meghüleséknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat.
Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz
lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6
kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem
használ mást csak a
híres

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes
bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K.
65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és
külföldi gyógyszerkülönlegességek eredeti árakban szere-
hetők be.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként **egyszer**, szombaton, másfél **iven**.

Előfizetési ár: egész évre **12 kor.**, félévre **6 kor.**

Egyes szám ára **30 fillér**.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előlize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

A pünkösti lélek.

En a pünköstöt a keresztyénség legnagyobb ünne-
pének tartom. Ez ünnepen a szentlélek kitöltésében
azt a mennyei ajándékot nyerte el az emberiség, amely
a Jézus által végzett váltásmunka egyénivé lételét,
sikerét garantálta. A szentlélek kitöltése tényéig a
keresztyénség a Jézus igehirdetésében csak egy felül-
múlhatatlan elméleti igazság volt, amelynek tartalmi
igazolását és belső értékét az idevitének halálba menő
önfeláldozása megadta ugyan, de az emberiség által
való megélési lehetősége még minden bizonyíték nélkül
állott. Az új igazságnak e megélési lehetőségét, sőt
bizonyosságát adta meg a szentlélek ajándéka az em-
beriségnek, amely által fölemelkedett és fölemelkedhetik
ez az örök isteni világába. A szentlélek kitöltése
tényében lett valósággá az emberi nem váltása s pe-
csételődött meg az ég és föld örökké tartó frigye. A lé-
lek alászállásával befejeződött elméletileg egy nagy harc,
mely az eget és a földet egymással szembeállította s a
menny diadalt aratott: meggyőzte a földet. A küzdelem
a gyakorlatban foly ugyan még ma is, sőt mint nap-
jaink rettenetes borzalmai: a világháború szomorú ténye
mutatja, egyenesen hihetetlen arányokat ölt, de az
égnek diadala a végesség, a gyarlóság, a bűnös em-
beri természet felett többé nem lehet kétséges. Ahol az
ég szól, ott a földnek hallgatnia kell.

Az isten lelke öröktől fogva működik a világban,
vagy mint mindeneket átfogó kosmikus erő, vagy mint
a váltásgondolat lényegi representánsa, vagy végül mint
az embert újjászülő váltás erő. Az első jelentkezik a
világmindenség áttörhetetlen rendjében, mely az isteni
tökély és szentség pecsétjét viseli magán s az ótesta-
mentum vallásos terminológiája szerint az isten lélké-
nek a világchaos feletti lebegésében, illetőleg a chaost
elrendező minőségében nyilvánult meg legelőször, a
második a váltásgondolatot megszemélyesítő ószövet-
ségi *sekina* — örök bölcsesség és a János evangéliuma
logos fogalmában, majd az apokalyptikus végidő isten-
alakjának a gonosszal folytatott küzdelmében, a harma-
dik pedig a prófétai igehirdetésen s a Jézus idevitéi
működésén keresztül a szentlélek pünkösti kitöltése
tényében. Az első szemlélteti a világfejlődés isteni irá-
nyítását, a világrendnek isteni eredetét és célszerűségét,
a második a váltásmunkában az ő lénye részeseését,
a harmadik pedig a váltásnak isteni lélek formájában
az emberi lélekbe való átplántálását, abban való műkö-
dését. A lélek kitöltésnek mindhárom neve egyaránt

fontos, de hozzánk mégis legközelebb áll, a világot leg-
inkább megszenteli és megdicsőíti a váltásműnek egyé-
nivé váló formája. Ez pedig a pünkösti lélekajándékozás
ténye. Az isteni lélek két első működési iránya kívülről
hat az emberre s úgy akarja azt felemelni, jobbá tenni,
a harmadik a két első által teremtett helyzetet elfogadva
az egyén világát járja át, azt alakítja, formálja lassú
munkával, vagy a pillanat gyorsaságával s ezen keresz-
tül dicsőíti meg a mindenséget. Boruljunk le szent alá-
zattal és áhitatos engedelmisséggel arra a szerető atyai
kézre, mely a pünkösti lélekadományozásban a Jézus
váltásmunkájának ilyen egyéni bizonyosgtételét, garan-
ciáját adta. A pünkösti szentlélek ugyanis nekünk *új
élet*, mely *erős és diadalmas és tőlünk elragadhatatlan*.

Soha sem volt nagyobb szükség annak hangsúlyo-
zására, hogy a keresztyén ember *új teremtés, egy új
lelki élet* birtokosa, mint napjaink világítéletében. Népek,
nemzetek rontanak egymásra, ember-ember ellen küzd,
testvér száll szembe testvérével, értékek mennek veszen-
dőbe, melyeken évezredek szorgalma és verejtéke dol-
gozott, elveszti értékét a becsület, önző sivársággal dol-
gozik a kapzsi számítás s már-már úgy látszik, e nagy
kataklizmában hitelét veszti a keresztyén vallás és erkölcsi
életelv is. Milyen jó, hogy pünköst ünnepen oda kiált-
hatjuk e világnak: aki a keresztyénség elveivel ellenté-
tesen cselekszik és gondolkodik, az nem keresztyén, —
a keresztyénség új élet. Új élet — mennyi visszaélés
történik e fogalommal! Ha valaki illedelmesen a társ a-
dalmi rend bevett szokásai szerint viselkedik, megadja
formailag azt, amit a köz ró rá, odasiet a látszat ked-
véért roskadó embertársához s fölemeli azt, bár szívet,
fejét kedvetlenül fordítja el a nyomor meglátásától, áldoz,
mert az egyetemesség szemé rajta csüng, templomba
jár s külsőleg ajtatoskodik, amítván önmagát és ember-
társait, hordja ajkán az isteni és emberszeretet nagy
parancsait: mind hihetné magáról, hogy ő új életet él,
igaz keresztyén. Pedig a külsőségekben nincsen benne
a pünkösti szent lélek ereje. Nemzetek hizelegnek egy-
másnak s ápolják az emberi szolidaritás szent gondo-
latát, a jólét napjaiban résztvevő érzéssel vannak egy-
más bajai iránt, mutatják, hogy a keresztyén kultúra
érzés- és felfogásbeli közösséget szül közöttük s tényleg
az emberi nem emelkedett nagy pillanataiban jelentkezik
is a teremtett világ arculatján az isteni erő átformáló
dicsősége: mégis nem ez a keresztyénség lelke a közös-
ségben, az isten újjászülő működése az emberi társa-
dalomban. Nem, a szent lélek ereje a keresztyén em-
berben az élet olyan új minőségi állapotában nyilvánul

meg, mely magát a Jézus Krisztus által kijelentett meny-
nyei édes atya akaratától mindenben függőnek tartja,
aszerint jár el, annak megfelelően érez és gondolkodik.
Érzület egység ez a világ zavaró incidensei által ugyan
letompítva és meg-megszakítva, de soha egészen el
nem tépve istennel, mely kiemeli az embert a földi élet
salakjából s a végeesség korlátai alá vetettség reális álla-
potában is a világ fölötti uraság, méltóság és szabadság
tudatával ajándékozza meg. A szent lélek által ihletett
ember élete az újjászületettség boldog birtoka, melyet
mint a megváltottak életét olyan meggyőző színekkel
rajzol az újtestamentum minden lapja. Aki a Krisztus-
ban él, ha meghal is, él az, — mindenek szabadok én-
nékem, de én senkinek hatalmába nem adatom, senki
aki istennek lelke által szól, a Jézust meg nem átkozza,
a testnek bölcsessége halál, a léleknek bölcsessége pedig
élet és békesség. — valakik isten lelkétől vezéreltetnek,
azok isten fiai és há fiak, akkor örökösök is, istennek
örökösei, a Krisztusnak pedig örökös társai. — a fiúság-
nak lelke által kiáltjuk abba: az az atya: — az újtes-
tamentum körülbelől így jellemzi a szent lélek vétele
alatt alakuló keresztyén életet. Az isten szeretet életé-
nek az emberi lélekbe való olyan átsugárzása ez, mely
megnemesít maga körül mindent, átformálja és meg-
dicsőíti az egyénben és az egyénen keresztül a társa-
dalmat, a világot.

De érzület jellege dacára sem pusztá tehetetlen
passzivitás, sőt inkább munkás erő, mely hivatva van
alkotni, gyarapodni: *a legszentebb aktivitás*. Passzívvá csak
akkor lehetne, ha tökéletes elszigeteltségben, az isten-
nel való zavartalan kapcsolat birtokában átengedné
magát önmaga élvezetének. De amíg e világban aka-
dály-akadályra tornyosodik, mely az emberi lelket el
akarja tépni istentől, annyiféle esabítás akarja magához
vonzani és eltéríteni az igaz útról, míg a tagokban ott
dül és garázdálkodik a bűnnek törvénye: addig az isten

belénk adott szentlelkének munkásnak, aktívnek és erős-
nek kell lenni. És az is; az a forrás, melyből meríti
erejét, kiapadhatatlan és nem ott buzog a transcenden-
tális messzeség láthatatlan, elérhetetlen távolában, de
mint örök és felbonthatatlan erkölcsi világrénd, mint a
Jézus által valóságosan megbizonyított üdvözítő szere-
tet benne él e világban is és táplálja a jóra törő, a
nemesért küzdő és hevülő, az igazságért minden áldo-
zatra kész embert. Míg a föld csak az isteni lét színei-
ben pompázik, de az isteni lényeg át nem ment fej-
lődő életébe: addig kell ez isteni szent léleknek activ-
nak és erősnek lenni. Minél több az akadály, nagyobb
a veszedelem, terhesebb a feladat: annál inkább meg-
acélozódik az erő s küzd az isteni lélek, küzd, harcol a
diadalomig.

Mert e lélek *diadalmas* is! Csakis úgy lehet mi
bennünk istennek a lelke, ha küzdelmére írva vagyunk:
győzedelem. Az első tanítványok félelmet nem ismerő
buzgósága, a keresztyén egyház külső terjedése, az er-
kölesi értékek kifejlődése és közkinceséje létele: hűség,
jóság, kitartás, becsület, szeretet fogalma a világban,
az igazság bukásokból való felemelkedése: mind az
isteni lélek diadalmas munkájáról beszél. És milyen
diadalomról! Nem olyanról, amely külső elismerést,
megjutalmazást vár, de olyanról, mely az igazat önzet-
lenül önmagáért istápolja, nem olyanról, mely külső
szabadságért, az uraságnak üres—tartalmatlan fogal-
máért áldozza föl erejét, de olyanról, mely a kereszt
látszólagos elbukásában is a valódi élet, a váltság, a
megdicsőített diadalmas bizonyosságát éli. Mely ott
győz, hol más elbukik s ahol más elesést látna, maga
nyert esatát számláz. Mely diadal akkor is, ha csupán
csak a hit bizonyosságában él és e hit élő forrásául
magát az istent választja.

És e lélek tőlünk *elragadhatatlan!* Ahova isten
hatalma elér, szeretete behatolhat, oda bemenetet talál

TÁRCA.

Versek.

Csata után.

Véresszájú, éhes, csúf viharmadarak
Húzódjatok innen. Miénk a diadal.
Elfutott az ellen messze-messze tájra.
Németek, magyarok hős, bátor katonák
Győzedelmi mámor lelketek febrázza.
Megszünt a viadal.

A magyar táborban nagy a dinom-dánom,
Megverték az ellent, van is öröm rajta.
Táncolnak, dalsóznak vad, ujjongó szóval:
Hisz' ez magyar virtus s ez is azt kívánja:
„Minél hangosabban!” Élnék hát a jóval
S tüzzel' szól a nóta.

A német táborban halkabbak a dalok.
Mindenki vigyáz ott szívére, szavára.
Köröttük mély csendben leszáll az éj fátyla...

Vitéz német hősök imádkoznak buzgón
Győzelmek Urához s könnyük kicsordul az
Ócska bibliára.

Alkik elmaradtak.

Zendül a lantom; ám hangja sóhaj,
Szélüdfájdalmú, bús melódia.
Majd jajongva szól, hogy vissza nem jön
Édes hazámnak sok derék fia.

Itthon a szemünk könnyzápóra hull
És a kacagás torkunkba reked:
Elmentetek s nem jöhettek vissza,
Hiába várunk, sírunk értetek.

De sírotok szépséges hóvirága
Idegenben nem maradhat árva:
Nagy büszkeségünk leng körültek.

Dicsénekké leszzen a víg madárdal,
Mely fejfátokról a magasba szárnyal
S ott csillagfénybe vonja nevetek'...

a lélek is. Egykor az első pünköst ünnepén kettős tüzes nyelvek formájában osztogattatott, ma csendesebben, észrevétlenebbül száll alá: feltör az ima buzgóságában, az ének áhitatában, a jámbor szenvedő sóhajlásában, megmutatja jelenlétét az igaz ügyért kiomló könnyek áradatában s benne van az élet minden nemes javában. Mindenütt, hol Isten jelen van. Templommá teszi a maga számára a világmindenséget s innen el nem mozgatható, el nem ragadható. Jelenlétét valamikor az ősidő pogány felfogása az istenkép kiábrázolásával és az isteni szentség körülhordozásával szymbolizálta, ma az emberi előhaladás nagy tényei igazolják e világhoz való tartozása szükségességét.

Aldott legyen a szerető atyai kéz, mely kegyelme nyilvánulásából a pünkösti szentlélek ajándékával dícsőített meg bennünket. És Te Szentlélek, az első nagy pünköst arany sugára, jer, tölts be minket újjólag erőddel, vigasztalj meg a békességes megértés reményével s a külső diadal mellett a belső győzelem bizonyosságával is, hogy miként az első teremtsi kaosz felett, úgy napjaink e rettenetes világítólete felett is ott lebegjen és mindeneket jóvá tegyen az Úrnak szerető szent lelke!

Varga Zsigmond.

Az első és a mai pünköst.

Sebesen zúgó szél zendülése, tűz s villámlás jelenségei közt töltetett ki a szentlélek az apostolokra.

Tűzben, villámlásban készül most is születni más, amint várjuk, sokkalta jobb világ. Az új időnek is vannak Péterei, lángeszű, nagytehetségű prófétái. Bemehe-tünk-e vajjon vezérletök nyomán mi is abba a boldogabb világba?

Nem addig, amig egyakarattal együvé nem forrunk

Könnyes a tavasz.

A tavasz, a csókos, mámoros tavasz

Most könnyes, sirámmal tele.

Mintha késnének a vándormadarak,

Remeg a fák apró levele.

Fáznak... Sugarad hol hagytad, óh, tavasz?

Mosolygó arcod miért borúlt?

Nyíló virágaid talán arra várnak,

Hogy legyenek sáppadt koszorúk?

Játszi csókodnál didereg a lelkünk:

És vért látnak a lábaid előtt.

Perg, perg a könny... az enyhe tavasz könnye,

S mi várjuk a csendes pihenőt.

Derülj ránk béke, szárítsd fel a könnyet,

S a forró, bús harmat nyomán

Jöjjön a tavasz, a csókos, mámoros

S dal zengjen tündéri húrján.

Makó

Nagy Ilonka.

s nehezen, ha, mint az első keresztyének, mindenünket közre nem adjuk.

Mi itt e hazában, az óhazában már meglehetősen egyakaratra jutottunk. (Csak Amerikában az újhazában van még olyan sötét.) Volt pedig különbség köztünk itt is, hej de sokféle.

Különböztünk fajok szerint. Higgyük azt, hogy ez a világháború együvé forrasztott. A horvátokkal, bosnyákokkal a esatateren már megértettük egymást. A magyar vitézi példaszó szerint ezek is olyan becsületesen és hősiiesen harcoltak velünk együtt, mintha ők is magyarok volnának.

De jó híreink vannak a románok felől is, a németekről nem is szólva, akik kivéve a szász papifelfogást, mely papjait eltiltotta a fegyvertől, a kezdet kezdetétől fogva az első sorban állanak s a nagy harcban végre magyarul is megtanultak.

Vallási ellentétek is marcangoltak eddig. Midőn azt olvassuk, hogy a különböző felekezetek katona lelkészei a legnagyobb gonddal kerülnek a vallásos ellentétek felidézését, hogy a teendőket a katonák között legtöbbször a szükség és tehetségek szerint osztják meg s az, akinek a szólás tehetsége adatott, igét hirdet minden felekezeti különbség nélkül, a másik pedig az ápolásnál segédkezik; midőn örömmel látjuk, hogy most minden vallásfelekezet temploma nyitva áll minden más vallás papja előtt s a kórházakban alkalmazott lelkészek valóságos iratokat kérnek a nem ő hozzájuk tartozó katonák számára az illetékes egyházi hatóságoktól: feltehetjük, hogy im e téren is egy jobb, boldogabb világ veszi kezdetét és ezután vége lesz közöttünk a szegénytelen, a keresztyéni szeretetet megcsúfoló lélekhalászatnak és minden efféle áldástalan versengésnek. Eljön az idő, hogy közakarattal eltiltunk minden reverzalist s mint Erdélyben tették a rettegiek kedvezményezésére: mindenütt megkeressük az érintkezési pontokat.

Gazdasági és politikai téren is különböztünk. Most azonban a vagyon mind elveszendő s a nemzet polgárainak mind egyesülniök kell a haza védelmezésében és el kell hagyni eddigi egymást gyilkoló, sokszor meddő, a közre mindig részt hozó külön álláspontjaikat. Tegyük ezt állandó törvénné és újítsuk meg a vérszerződésnek a pártos viszályt szító elleni rendelkezését.

Csak egyet nem mondhatunk el, ami az első keresztyénekről megiratott: *hogy mindenünk közös volna.*

Még mindig két táborban van a nemzet jogok tekintetében. Az egyiknek nincsen semmi befolyása az államra, a másik, mely tetszése szerint sokszor akarata ellenére is valóságos privilégiumot élvez.

Ennek is meg kell ezután változnia, hogy teljesen egygyé forrhassunk, a jogokban és kötelességekben is egyenlőnek kell lennünk. Még akkor sem lépünk az első keresztyének szociális berendezkedésének alapjára. A köztermelésről, a szociálista állam berendezésének megvalósításától még távol állunk, amire pedig még az egyenlő jogosításnál is nagyobb szükség volna s amely állapotok felé most masiroztatunk.

A szegényeket eltartották az első keresztyének s a gazdagok közreadták javaikat.

Ennek is számtalan példáját látjuk a mai nehéz napokban.

Nem elég, hogy fiainkat oda adjuk a hazának, de igazán ha kell, oda adjuk mindenünket is.

Az alföldi községek önzetlensége, áldozatkészsége határt nem ismer.

*

Hajduböszörmény városa, hogy példát említek eddigi áldozatai mellett, (kórházat tart fenn, a debrecenieket ellátni segít, a Katona-otthonnak husvétkor 1000 kalácsot s más gazdag adományt adott), a debreceni Vereskereszt céljaira több társzeker gazdag adományt rakott össze. De így jártak el s így tesznek állandóan a kis Józsa, Péres, Földes s a többi hajdu városok is, talán az egy Hadházat kivéve, amely tudtommal még nem mutatta meg erejét.

S ahogy tesz a Hajduság, úgy tesznek mindenütt szerteszét az országban a magyar falvak és városok s az ezekben lakó magyar társadalom.

A lapok közélokra milliókat gyűjtöttek össze s csak az egyiknél (Az Est) félmillió gyűlt össze a vak katonák javára.

Igazán ellehet mondani, hogy az ország lakószai mindenöket közre készek adni. Az egyházak még harangjaikat is felajánlották s Poroszló példája nem maradt elszigeteltlenül.

Ha valamikor, most volna ideje annak, hogy mindenünket valósággal közreadjuk s ne engedjük, hogy egyesek a háborúból hasznot húzzanak s a köz romlásból magán vagyont gyűjtsenek s hogy ezt a készséget állandósítsuk és törvényre tegyük. De ezt a nagy korszakos változást pusztán rideg parancsra, vagy állam kényszerítéssel még sem lehet megcsinálni.

Mégis ha önkéntes lelkesedéssel és nagy elszántsággal elébe mennénk ennek az állami közelhatározásnak és rendelkezésnek, akkor most is nagy dolgokat művelhetnénk. Harc nélkül is meggyőzhetnénk a világot s hazánkat a választott nép rangjára emelhetnénk.

Az első keresztyének 120-an, majd 3000-en indultak a világ meghódítására. Ha példájokat követni tudnánk, a világuralmat amelyért az angolok keresztyén-ségüket, mások még emberiségüket és a becsületet is megtagadni készek: mi nyernénk meg, a magyarság népe, a magyar nemzet.

Nagy és dicső az első pünköszt története.

Nagy és dicső jövő áll még az emberiség előtt. Oh vajha mielőbb megvalósulhatna közöttünk is.

dr. Ferenczy Gyula.

Kiáltó szó,

(mely ne hangozzék el a pusztában!)

A „Lelkész-Egyesület“ 18-ik számából vesszük át a következő panaszos jajjal telt levelet: „Mélyen tisztelt Nagytiszteletű Urak! A jóságos Isten szent nevében kérjük mi özvegy papnék, hallgassanak meg és tegyenek már értünk valamit, hisz a mi nyomorúságunkhoz hasonló alig van. Lerongyolódunk, koplalunk, szegénységünk miatt lenézésben, lealázó bánásmódban részesülünk, akik tisztelethez, szeretethez voltunk szokva. Nyugdíjunkt 1000 koronára kértük kiegészíteni, de bár

lenne közöttünk, aki megértene, hogy ebben a rémséges drága világban nem hagyhatnak tovább bennünket kétségbeejtő nyomorunkban. Egy udvarban lakom egy paraszt asszonnyal, akinek az ura a háborúban van, de állandóan a kórházban valami gyomor baj miatt. És ez az asszony, pedig neki csak egy gyermeke van, kap havonta 45 forint segélyt az államtól. S miy bántóan bánik az velem, mert neki jobb sorsa van. Még a nyáron, az ura itthonlétekor, megtermett egész újig való kenyere, krumplija, kukoricája annyi, hogy disznót hizlalt s még el is adhatott. Nekem pedig az utolsó krumplifiat és kukoricaszemet is vennem kell. Pedig az én legnagyobb fiam is katona, de én segélyben nem részesülhetek, mert az én fiam most szolgálja rendes katonai évét. Pedig ha itthon volna, valamivel mégis segítene, ha kevéssel is. Segítsenek rajtunk, egészítsék ki a részünkre járó 600 koronát 1200 koronára, az irgalmas Isten nevében kéri egy a száz közül. Egy kis leányomért, első polgáriiskolás, havonta 15 forintot fizetek itthon, intézetbe nem tudom adni.“ — Eddig a keserű, igazsággal telített levél. Midőn átolvastuk, elővet-tük a konvent 1914. évi jegyzőkönyvét s a 103. lapról előlvastuk a *gyámintézet* (bocsánat, az araszos hosszúságu címét nem szeretjük leírni) 1914. évi költségvetését, hol a kiadások közt a 2-ik tétel alatt ez áll: özvegyek és árvák ellátására 395.000 korona. A 6-ik tétel alatt ez áll: Tökésítésre: 1.063.374 korona 08 fillér. Betűvel is írjuk le: Egymillióhatvanháromezerháromszázhétfennegy korona 08 fillér. Magunk is átaljuk, hogy ez a gazdálkodási rendszer eddig kikerülte a figyelmünket. Boldog Isten, micsoda Eldorádó-állapot lehet ott, ahol a szoros értelemben vett szükséglet kielégítése után (özvegyeknek s árváknak 395.000 K, nyugdíjakra, végkielégítésekre 150.000 K, összesen 545.000 K) még 1.063.374 K 08 fillér fölösleg marad, mely a tőke gyarapítására szolgál! Több évi számadás eredményében évenként ez a praeliminált tökésítés állandóan jóval magasabb összegben alakult ki, mint gyarapodás.

Azonban, hogy azok, akikért ez intézményt magyarhoni egyházegyetemünk létesítette, milyen eldorádói napokat élnek, még ha közvetlenül nem ismernők is: elibénk tárja a közölt levél szomorú tartalma. Teljesen tudjuk mi méltányolni a takarékoságot, mely a messze jövőre is gondol, de konstatálnunk kell, hogy amikor a szoros értelemben vett érdemleges célra, özvegyek és árvák *ellátására, nyugdíjra és végkielégítésre* a költségvetés 545 ezer koronát irányoz elő,¹ feltétlenül tilos 1.063.374 K 08 fillért venni fel tökésítésre. Végig

¹ Ez pedig bőséges fedezetet talált a járulékok címéből 525.000 K; ezenkívül rendelkezésre áll ott még a záloglevelek szelvényjövendelméből 324.799 K; az államsegélyből 533.333 K 34 fillér. Egyébként nem helyeselhető s nem megfelelő eljárás a végrehajtó bizottságtól, hogy csak a tavaszi konventi ülésre, tehát az év előrehaladt idejében mutatja be az azon évi költségvetését, így aztán pl. 1915-ben 5 hónapig költségvetés nélkül foly a gazdálkodás. Ezt az exlexes állapotot talán a rendszerességig vitt gyakorlat szankcionálta. Változtatni kell rajta.

Költségvetést díjmentesen készít.

BARTHA ISTVÁN

A magyar államnak és a vármegyének állandó vállalkozója.

kővező-mester és útépitési vállalkozó Debrecen, Kossuth-utca 35-ik szám alatt.

Városoknak és községeknek készít gyalogjárdákat faragott kővel, téglával, kocsí-utakat mindenféle kivitelben, — úgszintén átrakásokat is jutányosan elvállal. ++++ Telefon 7-85.

lapoztuk a konventi jegyzőkönyvek ide vonatkozó pontjait s nem kevés csudálkozással láttuk, hogy ez a millió felül járó tőkésítési eljárás egész rendszerre petrifikálódott. A reális számítás s még inkább a könyörületes szív, soha se teheti azt, hogy ma éhen halasson meg valakit azért, hogy holnapra és holnaputánra újabb meg újabb tőkét gyűjtsön. Hogy erre az igazságra rájöjjen valaki, azért nem kell mélységes számfejtő labirintba bonyolodni s a számvitel frázisaival ütni agyon az egyszerű, tisztán látható száraz igazságot. Hiszen nem vagyunk mi sem gözük (hőrsög), hogy halomra gyűjtsük a szemeket s senkinek se adjunk belőle: sem csókák, hogy a fényest összehordjuk. Szegény papságunk a milliókat nem azért vonta el az életfenntartás szükségétől, hogy most éhen pusztuljanak el a lakatra tett hambárok mellett özvegyeink és árváink. Úgy sejtjük mi, hogy itt az intézkedés menetében van a baj oka. A költségvetési munkát talán számvevői vagy még inkább előadói számítás gyümölese lehet. Ez a munkát kerül a végrehajtó bizottság elé, a bizottság pedig ezt nyújtja be a konventhez, ahol az előterjesztések rendszerint elfogadással szoktak találkozni, mert hiszen a plenáris ülés nem töltheti drága idejét a részletekbe való bocsátkozással.

Címezzük hát a felhívásunkat elsősorban az előadó urakhoz. Jól dotált állásukban képzeljék belé magukat a 4—5 gyermekes özvegy papné helyzetébe. Hiszen amilyen rettenetes gazdasági viszonyok közt ma élünk, úgy hisszük, hogy még a szabad-lakással, fűtéssel, 12.000 K évi dotációval s még néhány ezer korona mellékjövdelemmel rendelkező állapotban is gondolkozóba ejti az embert a megélhetési nehézségek legyűrűzése. Aztán amit adunk, nem is a magunkból adjuk, hanem azokéból is, akiknek adjuk. Ám, ha felhívásunkkal már megkéstünk volna, akkor vagy a végrehajtó bizottság, vagy maga a konvent siessen segítségére az elárvahodottaknak. Távolról sem kívánunk vádat emelni az előttünk nagy tiszteletben álló egyetemes konvent ellen, hiszen praetor minima non curat. De azt szabad kérnünk minden konventi tagtól, hogy az ellátás összegét 1915. évre lényegesen emelje fel, ha azt az előadói s annak alapján a végrehajtó bizottsági tervezet elmulasztotta volna. Ha csak erre az egy rettenetes évre is, de siessünk, siessenek a nélkülözés hullámaival küzdő szerencsétleneknek a megszabadítására. Hiszen, még ha olyan rombolással járna is ez a kis ellátási emelkedés az intézményre, hogy az azt megsínylené (ami pedig ki

van zárva!): az intézőség felelősségének súlyát nullifikálja az az erény, sőt kötelesség, melyet ezúttal gyakorolniok elengedhetetlen feladat. És mi ezen a helyen különösen nagy bizalommal fordítjuk tekintetünket a mi egyházkerületünk elnökségének magas személyei felé. Fordulunk szeretett püspökünkhöz, aki nem küzdene a Kalvineumért, ha özvegyeink s árváink nyomorúságát nem ismerné; fordulunk a merő jóságos szívből alkotott, szeretetteljes tisztelettel körülrajongott főgondnokunk felé. Ők nyomós szavuk latbavetésével letörölhetik 587 özvegy és 448 árva, összesen 1035 nélkülözö szemérről a keserűség könnyeit.

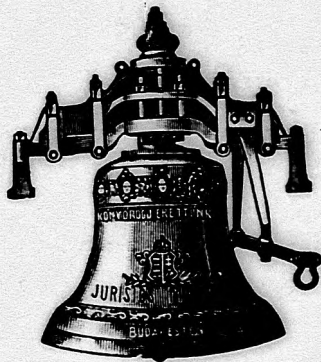
Bizakodjatok, reméljétek ti sírók, mert míg két ilyen fenkölt lélek veszi magára a ti gondjaitokat: nem lesz kiáltó szó a pusztában a ti szavatok!

A debreceni egyházmegye közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

Az egyházkerület közelebb tartott közgyűléséről a konventhez felterjesztetett a debreceni egyházmegye felszólalása, mely a lelkészi nyugdíjintézeti járulékok esedékességének kérdésével, a híres „Ügyrend” idevonatkozó, egymásnak ellentmondó s nem is világosan megstilizált szakaszaival foglalkozik. A felszólalás az ellentmondások kiküszöbölését sürgeti. A közelebről egybehívandó konventi gyűlés lesz hivatva az ügyet el látni. Nekünk nagyon vékonyka reménységünk van arra, hogy a fogyatékoságok őszinte feltárásával kerüljön a kérdés az előadói jelentésbe. Igen nagy megnyugvásunkra lenne, ha feltevé-ünkben alaposan tévednénk. Előleges aggodalmunk közepette azonban a helyzet megvilágítására szükségesnek tartjuk, hogy a felszólaló egyházmegye közgyűlése jegyzőkönyvének mellékletéből közöljük az egyházmegyei nyugdíjintézeti bizottság jegyzőkönyvéből az alábbi pontokat:

2. szám. Az elnöki esperes jelenti, hogy Karla Ödön alsó-felsőjzsi lelkész 1919 január 1-től kezdődőleg az első korpótlék élvezetésebe lépett.

A bizottság az országos ref. lelkészi nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézet ügyrend 39. §-ának szem előtt tartásával megállapítja, hogy Karla Ödön alsó-felsőjzsi lelkész korpótléka után csak a következő 1916. évi január 1-től kezdődőleg lehet szabályszerűen és jogosan nyugdíjintézeti járulékokat számítani fel; ennél

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején ő felsége a király által 2 aranykeresztellett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovácsoltvas-koronára, kikopott csapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. **** Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

fogva az elnöklő esperes urat felkéri, hogy ezt az ügyet 1916 január havában szíveskedjék ismétellen előterjeszteni. Erre az álláspontra kellett helyezkedni bizottságunknak az ügyrend idézett §-a alapján, de azért is, mert épen a nyugdíjintézeti végrehajtó bizottság előterjesztésében már korábban is ki volt mondva az elv, hogy a tagok befizetési kötelezettségére nézve a járadalomváltozást követő év jan. 1-je az irányadó. (Lásd konv. jkv. okt. 22—25., 1907. 28. sz. II. 14.)

3. szám. Elnöklő esperes jelenti, hogy Nagy Sándor vértesi lelkész korpótlékát a nm. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 141.415—1914. sz. a. 1915 jan. 1-től kezdődőleg évi 800 koronára emelte és így részére a 2-ik korpótléket folyósította.

A bizottság, miután Nagy Sándor lelkész a 2-ik korpótlék élvezetehez 1915 január 1-től kezdve jutott, az előző számban kifejezett állásfoglalásnál fogva Nagy Sándor vértesi lelkész tagsági pótvét ezúttal nem állítja ki, hanem felkéri az elnök esperes urat, hogy a vértesi lelkészi korpótlék emelkedésének ügyét 1916 január hónapban szíveskedjék újra előterjeszteni.

7. szám. Tárgyalás alá vette a bizottság N. N. tanárnak az esperesi hivatalhoz múlt évi december hó 12-én intézett bejelentését, melynél fogva az egyetemes konventi végrehajtó bizottság 7050—1914. számú megkeresésére való utalással gyámintézeti tagságát továbbra is fenn kívánja tartani. Ezzel kapcsolatban olvassa a bizottság a végrehajtó bizottságnak 7050—1914. szám alatt múlt évi december 9-én kelt s N. N.-hez intézett felhívását, melyben idevonatkozólag az 1907. évi október 23-án tartott konventi ülésnek 28/V. sz. határozatára történik utalás. Ezzel kapcsolatban szintén felolvasásra kerül a nyugdíjintézeti végrehajtó bizottságnak 1914 december 30-án keltezett s az esperesi hivatalhoz intézett 7172—1914. sz. megkeresése, melyben az ügyrend 29. §-ra való utalással az esperesi hivatal arra kéri fel, hogy a változásról tegyen jelentést.

A bizottság kimerítő tárgyalás után, noha világosan látja, hogy az egyházi VII. törvénycikk második fejezete 6. §-ának második bekezdése és 15. §. d) pontjának tartalma szerint N. N. az országos lelkészi nyugdíjintézetnek, vagy özvegy-árvai gyámintézetnek, lelkészi állásáról történt lemondása után tagja nem lehet; noha továbbá az egyetemes konvent 1907. évi okt. 25-én tartott ülése jegyzőkönyvéből láthatólag (I. konv. jkv. 28. sz. végzés praepositioja III. 5.) az ilyen tagfelvétel kizártnak ismertetik; s noha végül ugyancsak épen a

konventi határozat V. pontjából úgy látja, hogy a végrehajtó-bizottságnak az N. N. esetére vonatkozólag a 7. pont alatt foglalt javaslata a konventi határozatban elhatározást teljességgel nem nyert; mindazonáltal, mert befejezett ügygel áll szemben, tudomásul veszi, hogy N. N. az alsózempléni egyházmegyéből a debreceni egyházmegye területére helyezte át lakását, új törzskönyvi lap nyitására a tagsági ívét kiállítja s annak a végrehajtó-bizottsághoz való elküldésével az elnöklő esperes urat megbizzza.

A közérdeknek kívánunk szolgálatot tenni, amikor a debreceni egyházmegye kinyomatott jegyzőkönyvéből ezeket a részleteket lapunkban közreadjuk. Érdekes volna tudni, hogy más egyházmegyék nyugdíjintézeti bizottságában mi történik? A mi egyházmegyénk nem sokra ment ugyan eddigi állásfoglalásával, sőt a végrehajtó-bizottságtól holmi „utasításokat” is vett, quasi parancsokat. Azonban a kifejezéseket nálunk csak a referensi toll megszaladásának vették, elnézve azt, hogy a végrehajtó-bizottság, mint ilyen, csak megkereséseket intézhet az egyházmegyei nyugdíjbizottságokhoz, s ha panasza van, jelenthet a nyugdíjbizottság megbízójának, az egyházmegyei közgyűlésnek. Végül is egy végrehajtó-bizottság nem fórum. No, de mint jeleztük, csak a referensi toll nekiiramodásának vétetett a dolog, de amiből nem következik, hogy ez mindig így legyen.

Egyházkerületünk közgyűlése.

A felebbezett ügyek közül némelyik kérelemnek hely adatott. Részletesebben nem referálhatunk róluk, mert így tudósításunknak vége nem lenne a jegyzőkönyv megjelenése idejére.

Az egyházkerületi tanügyi bizottság jelentései huszonnégy tételben feküdtek a tárgysorozaton. A fardhatatlan előadó dr. Kun Béla volt valamennyinél.

A gyűlés 3-ik napján, ápril 23-án került tárgyalás alá a közgyűlés tengeri kigyója. A népiskolai tanügyi és a könyvtári albizottság s még talán sok más bizottság jelentését referálta Nagy Vilmos bizottsági jegyző a Hegedüs és Társa cég szerződésének revíziója tárgyában. A cég hajlandó bizonyos módosításokba belemenni, ha a szerződés vele még négy évre meghosszabbíttatik a revideált szerződést Szele György egyházmegyei képviselő elfogadásra ajánlja, mert meggyőződött róla,

Harmonium, Hegedük, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

hogy a kerület kiadványát csak bizományos útján lehet sikerrel forgalomba hozni. Felemlíti, hogy a kerület a népiskolai értesítőket a maga nyomtatásában bizományos közvetítése nélkül árúsította, s alig tudott eladni 6000 példányt, abból is 5000-et a debreceni egyház rendelt meg, míg a cég saját kiadványából 15.000 körül adott el. A revideált szerződés értelmében a cég is csak az egyházkerületi értesítőt árúsíthatja.

Gróf Degenfeld József főgondnok tájékozást kíván nyerni az ügy állásáról, mert úgy látja, hogy a bizottsági javaslat olyan téren is megbízást akar álbocsátani a cégnek, ahol mi nem rendelkezünk, pl. a szemináriumi könyvszükségletek beszerzésénél. Ez az ágazat nem tartozhatik ide. Kérdezi, tudni akarja, hogy a revízió rendjén micsoda új előnyökhöz juthat az egyházkerület, amikért most újabb áldozatokat, engedményeket céloz tétetni a bizottság? *Nagy Vilmos* bevallja, hogy minden ebből az ügyből kifolyó bajnak eredeti oka az eredeti szerződés. Javasolja, hogy a szerződés a javasolt revízió keresztül vitele mellett hosszabbítsák meg. — *Soltész Elemér* egyházmegyei képviselő utal arra, hogy szerinte a cég részéről a szerződés megszegése megtörtént. Ezt már rég meg kellett volna állapítani. Azzal nem szabad itt érvelni, hogy per esetén elveszítjük a pert! A régi alapról leugrottunk. A szerencsétlenség megtörtént s látja, hogy törekvés indult meg a kiegyenlítésre. Bizodalmunk azonban már megrendült s még ha elfogadnók is a bizottsági javaslatát, ez nem azt teszi, hogy a cég iránt új bizalom ébredt bennünk, hanem csak azt, hogy a bizottság kiegyenlítő törekvésében megbizunk.

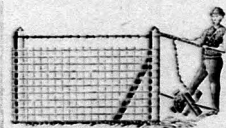
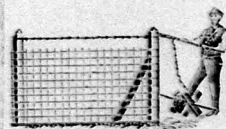
György Endre egyházmegyei gondnok lehetetlennek tartja, hogy a terjedelmes javaslatok, a bizottsági jegyzőkönyvek egyszeri hallására el lehessen bíráltnia a közgyűlésnek a kérdést. Halasztási indítványt ad be, melynélfogva az eredeti szerződés, a bizottsági munkálat minden idevonatkozó jegyzőkönyvével a közgyűlés jegyzőkönyvének mellékleteként nyomattassék ki. Hallgattassanak meg az érdekelt különböző bizottságok is. Ez a javaslat egyhangúlag elfogadtatott, másként az adott helyzetben nem is lehetett tenni. Abban a reménységben ringatjuk magunkat, hogy a közrebocsátandó adatok új világot fognak vetni a nehéz és égető kérdésre.

A népiskolai tanügyi bizottság jelentéseinek *Nagy Vilmos* volt a kitartó előadója. Mintegy negyven ügyszerű darabot kellett referálnia. Ezek között a csengerujfalui népiskola államosítása váltott ki kedvetlen érzéseket. Sajnos tapasztalat ugyanis, hogy Szatmárban a mi felekezeti iskoláink ellen egész kiszámítással indult meg az akció. Az egyházat az államosításba belekecségtették azzal, hogy bérbe veszik az állami iskola céljaira a felekezeti iskolai helyiséget. Így a felsőbb egyházi hatóság kényszerhelyzetbe jut. A jelen esetre nézve a püspök úr adott csillapító felvilágosítást. Mi már nem tehetünk egyebet, mint a kényszerállapotban beleegyeztünk az államosításba. Ha nem egyezünk bele: magától is megszünt volna az iskola, amikor kikötéseket nem tehetünk volna a szerződésben. Minden esetre mentő eszközöket kell keresnünk, főleg ott, ahol más felekezet az államosítás mellett is fentartja iskoláját. *György Endre* gondnok azt kívánja, hogy az államosítás csak abban az esetben engedélyeztessék, ha az egyházkerület ide vonatkozó rendelkezéseinek elég tétetett, mert még mindig nem tudjuk, hogy mi történik a volt felekezeti tanítói fizetéssel? Van-e gondoskodva a vallásitanításról? a kántorságról? Mert negatív rektifikációnak is néz elébe az iskoláját feladó egyházközség az adósegély kérdésében. Ime, Szatmárnémetiben a református népiskolák megszűntek, a pápisták iskolái megmaradtak. Mindnyájan jól tudjuk, hogy micsoda következményekkel jár ez. Valakinek hibásnak kell lenni. *Dr. Baltazár Dezső* kijelenti, hogy a megszűnt tanítói fizetés a vallásitanítás s az énekvezéri állás fentartása költségeinek fedezésére felhasználható.

A népiskolai tanügyi bizottság jelentéseinek letárgyalása után az adásvételi és kölcsönügyek, szerződések, eserek, telekkönyvi ügyek s díjlevelek vétettek tárgyalás alá. 80 tétel állott a tárgysorozaton ebből a címetből. Nagy erőfeszítéssel a gyűlés harmadik napján a késő déli órákban végére érkezett a közgyűlés ennek a fáradtságos munkának is. Sajnálattal érezzük, hogy tudósításunk egyéb munkák miatt sok tekintetben fogyatékos. De a csaknem 400 számra rugó tárgyról lehetetlenség is lapunkban egytől-egyig megemlékezni.

Tóth Gyula vaskereskedése DEBRECEN, Piacz-utca 20.sz. Városház sarkán.

Allandóan készleten vannak: Különféle sodronyfonatok, kerítés-drótok, metsző- és hernyózó-ollók, galyázó kerti fűrészek, sövénynyíró-ollók és eredeti
† † † † **amerikai fűnyíró-gépek.** † † † †

Szücs Gábor.

1839—1915.

A tiszadadai csendes paróchia szelid lelkű ősz pátriárkája, a jó öreg „Gábor bácsi”, elköltözött tőlünk. Tavasz fakadásán, virágok nyílásán szenderült át ama boldogabb hazába; csendesen, mint lelkéhez illett, amely Istenével s embertársaival mindig harmóniában volt; munkában mint harcos katona, aki kijelölt helyét élete árán is megtartja; övéért s a reá bizottakért magát feláldozva, mint a Megfeszített, kinek hűséges tanítványa s alázatos szolgája volt egy emberöltőn át.

Sokan ismerték, sokan szerették. Úgy egyházában, mint hivatalársai között új meg új nemzedékek jöttek, lassanként megritkultak, eltűnedeztek és ő ott állott kijelölt helyén erősen, szilárdan, mint erdők ölen a hatalmas eser, mely diadalmaskodni látszik az idők minden viharai felett. És az a hetvenöt esztendő, amely felette elviharzott, meg az a negyvenöt, melyet abból buzgó lelkipásztori munkásságban töltött el, csak testét örölte meg és gyengítette el, de lelke friss, eleven, fiatalos maradt utolsó percéig, mely arany himporával, örök jókedvével s szelid humorával mindazok életét bearanyozta, akikkel Isten megáldotta őt, vagy akiket a sors vele össze hozott.

Vezetésre, irányításra sohasem törekedett, nem volt uralomra törekvő természet, pedig olyan lelki tehetségekkel volt felruházva, olyan képességekkel megáldva, amelyek egyenesen vezető szerepre praedestináltak. Tanulói éveiben, különösen iheologiai tanulmányai idején egyik vezéralakja volt az ifjúságnak. S három éven át successive contrascribái, széniori és preceptorai tisztelet töltött be a debreceni kollégiumban. Tudása mélyítésére, látóköre bővítésére a híres zürichi egyetemet látogatta egy évig. Ha mindezekhez hozzá vesszük még, hogy Révész Balint debreceni lelkész, a tiszántúli egyházkerület későbbi nagy püspöke vezette be a tudománnyal s hittel felruházott ifjú Timotheust a lelkipásztori gyakorlat feáséges berkeibe.— akkor belátjuk, hogy nem volt alaptalan, túlzott és szertelenbe csapongó azoknak a reménykedése, akik benne az egyházi élet jövőndő nagy emberét, igen értékes tényezőjét látták.

És ő mégis megmaradt élete végéig egyszerű dadai lelkésznek. Mert hiányzott belőle az a túlhajtott becsvágy, az a tisztátalan ambíció, kapzsiság és vak előretörés, ami a mai elsőségért tülekedő, önző világban minden érvényesülésnek lítkos rugója és szükséges feltétele. Szerény, szelid és emberszerető lelke fázott pusztá gondolatától is annak, hogy könyökével csináljon utat magának előre, vagy a mások vállain emelkedjek túl csak egy arasszal is másoknál. Legszebb bizonyítékát adta ennek akkor, midőn egy barátja kérésére már sikerrel kecsgetető pályázatát visszavonta, akit ezáltal

győzelemre segített. Ezen kívül nem is pályázott sehová, Sorsával megelégedve munkálkodott egyháza külső-belső építésén, küzdve, fáradva, sőt szívesen szenvedve is érte, ha kellett. Nem akadályozta meg semmi, még a szenvedett méltatlanság sem abban, hogy a rábizottakat híven elvégezze. Minden erejét, tehetségét egyházának és egy másik kicsiny világnak, kedves családjának szentelte. Ezekért küzdött, fáradozott akkor is, mikor a verejtékes munkában meglankadt test már pihenésre vágyott. A túlhajtott lelkiismeretesség és kötelességtudás volt az, ami végre is őt magát kívánta áldozatul és meggyötört testéből nemesen érző lelkét kiragadta. Szellemi frissességét azonban élete végéig, utolsó pillanatáig megőrizte.

Még legnagyobb hibája is értékes volt, túlságba vitt erényből származott a nyílt őszinteség, egyenes szókimondás, ami a simulékony kígyóderakú s kendőzött arcú társadalomban leginkább szerzett neki ideiglenes roszakarókat, míg békességszerető szelid lelke ezt a borongó ködöt is hamarosan el nem oszlatta.

Sok színre volna még szükség, ha lelkének mindazokat a nemes tulajdonságait le akarnók festeni, amelyek a lelkipásztor jellemének tökéletességéhez, értékének emeléséhez hozzá tartoznak. Valóban egy puritán jellemű, kötelességét híven teljesítő, ízig-vérig kálvinista papot vettünk benne. Ismét egy tartalmas étellel kevesebb; ismét egy okkal több, hogy higyjünk a feltámadásban és az örök életben.

* * *

Szücs Gábor született Debrecenben 1839 november 11-én, jóra való, derék iparós szülőktől, akik gyermeküket istenfelelemben nevelgették többi gyermekeikkel együtt addig a korig, midőn az eleven eszű Gábort a debreceniek büszkeségére, a híres kollégiumra bízhatták. Ott tanulta ő meg a calamust faragni és ott maradt egészen addig, míg palást nem borúlt vállaira. Tanúja volt annak a borzasztó küzdelemnek, amelyet az iskola érdekében a református öntudat vívott a németesítő törekvések ellen, 1851—52-ben az Entwurf idején, majd 1856 után, mikor a protestáns önkormányzat visszahódítása érdekében kifejtett akció megtorlása céljából a kormány megfosztotta az iskolát nyelvétől és az érettségi vizsgatartás jogától. Felső tanulmányai elvégzése után három évig maradt még az iskola kötelékében, mint esküdt diák és szénior. Egy évig Zürichben tartózkodott, azután visszakerült ismét Debrecenbe, ahová gyermeki emlékei vonták s Révész Balint vette maga mellé káplánnak s ott is maradt másfél évig, amikor az akkor előkelő és jól dotált tiszadadai egyház lelkészi állására megválasztott. Ott élt, ott munkálkodott csendesen, zajtalanul, de eredményesen. Ott terítette rá gyászszemfedőjét az elmúlás, 1915 március 23-án. Ott alussza álmát békén a dadai temető akácfái alatt.

Legyen alma csendes, emléke áldott.

Pancsova.

Orosz Tamás.

IRODALOM.

— **Könyvismertetés.** Vizsgai jutalomkönyv a világháború idejéből. Szerkesztette Uray Sándor debreceni ref. lelkész. 80 oldal; 26 képpel. Ára 50 fillér. A fenti cím alatt olyan kívánatos és sikerült munkát vettünk, mely mint vizsgai jutalomkönyv és alkalmi írás is megállja a maga helyét, de emellett belső értékkel is bír. Szerkesztője, összeállítója, ki részben a közlemények egy részét is írja, a nagy szorgalmu és termékeny virágú Uray Sándor debreceni lelkész, ki a világháború alkalmából szerencsés kézzel szedte össze mindazt, ami a gyermekvilág látószögéből, a nagy idők eseményeiből meglátható s ami az ő ártatlan lelküket ebből az ádáz küzdelemből érdekelheti és még azt is, amit abból nekik tudniok kell. Vers, próza, kép, történet, néprajz, földrajz, hadi jelenet, imádság (ezek a legkevésbé sikerültek, mert túl hosszúak), vagy ének s ami a háború jelenségeinek láttára a gyermeki lelket eltölti, mind benne foglaltatik ebben a szép kiállítású kötetben, melyet vizsgai jutalomkönyv gyanánt (egyesen erre készült, címlappal is el van látva, melyen az iskola tanítója a könyvet jutalom gyanánt adja) tanítóinknak, egyházainknak a legmelegebben ajánlunk. A vállalkozást dr. Baltazár Dezső püspök szép levele vezeti be, melyet egészben ide iktatunk: *Kedves gyermekeim!* Ártatlan lelketek el sem tudja gondolni, hogy milyen gyötrellem kinozza most a világot. Pusztításra használják az emberek minden erejüket, tehetségüket; mikor pedig egymás terhét kellene hordozni, egymást felemelni, segíteni. Bizonyára sok van közöttetek is, akinek kijutott a világ gyötrelmének fájalmából. Vannak, kik sírtok apa, testvérek, jó rokonok után. Valahogy eszetekbe ne jusson perbe szállani Istennel, akármit is lássatok, akármit is szenvedjétek. Ő böles és jó. Tudja is, akarja is, ami nekünk javunkra való. Ha büntetésül bocsátotta a világra a szörnyű háborúságot, el kell viselni zúgolódás nélkül, mert a világnak sok nagy bűne méltán szenvedni az Isten ítéletét. Ha próbául küldte a világra a szenvedéseket, a próbát ki kell állani és a hitet megtartani, hogy az Isten is megtartsa titeket. Az Isten mindennel tud tanítani. Tanuljatok tehát bölcsességet, hitet a háborúból is. Az Istennek még a legsújtóbb ostorától is szeretetet tanuljatok: mert ha az Istent szerettétek, mindenen egyaránt javatokra lesznek. *Dr. Baltazár Dezső*, a tiszántúli református egyházkerület püspöke, debreceni lelkész.

— **Értesítés.** „Dévay Bíró Mátyás tanításai” cím alatt f. évi június hónap közepén egy tanulmányom jelenik meg, amely önálló forráskutatások alapján teljes bizonyossággal állapítja meg azt, hogy ez az első vérbeli magyar reformátor működésének első felében a Luther-Melanchthon-féle irány követője volt; s egyben a lehetőséghez képest megvilágítja azt a kérdést is, hogyan történhetett, működése második felében, ez

irányban való elhajlása a svájci felé. A munka nemcsak az egyháztörténészek érdeklődésére számít, de egyrészt forráselemzéseivel, másrészt fejlődéstörténeti háttérével a magyar irodalom és művelődés történetéhez is eddig föl nem derített adalékokkal szolgál. Terjedelme, az Erdélyi Múzeum c. folyóirat alakjában (nagy nyolcadrét), papírján és nyomásával kb. 6—6½ ív lesz; bolti ára három korona. Két koronáért kaphatják meg azonban, a postadíjat is beleértve, mindazok, akik ezt az összeget alólírott szerzőnek f. évi június hó 30-áig megküldik. Theologiai hallgatók, ugyanez esetben, egy korona kedvezményes áron kapják. Tisztelettel: *Révész Imre*, a kolozsvári ref. theologiai fakultás ny. r. tanára.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **1915. évi pünkössti pátens.** Szeretett Atyámfiak! A szentlélek csodálatos kitöltetésének emlékére ülünk most ünnepet, a pünkössti lélek hatalmas tényekben megnyilvánuló erejét hirdetjük diplomáinkban és a keresztyén anyaszentegyház megalakulásáról emlékezünk. Mindannyi különös adománya a gondviselő isteni kegyelemnek. Mert hiába született volna Jézus, a világnak ama világossága, hiába támadott volna fel ő, az életnek fejedelme, ha mennybe menetele után nem küldötte volna el a tanítványokra ama vigasztaló szentlelket. (Ján. 14.) Ha Péter apostol lánglélekkel nem hirdeti amaz első pünköszt alkalmával az evangyéliumot, ha az apostoloknak nem adatik a nyelveken szólás isteni ereje és tudománya, ha 3000 lélekkel nem alakul meg a keresztyén anyaszentegyház: akkor ma is a pogányság és a törvény vallás súlyos bilincseit kellene hordani vállainkon. Ha a pünkössti lélek ereje nem ihletett volna meg bennünket, akkor mi is formaságokban keresnénk a vallásosságot s a hitetlenekkel együtt a prófétáló igékre így válaszolnánk: Édes bortól részegedtek meg! (Csel. 21.) Mert a pünkössti lélek erejétől áthatva érthetjük meg csak a fiú elküldésében nyilvánuló isteni kegyelmet, ennek vigasztalása által tudjuk elviselni a reánk mért megpróbáltatásokat és keresztek, ennek a bátorítása tesz bennünket az élet hőseivé; a pünköszt fényén át látjuk, hogy akiket magáénak kent fel az Úr, az ő színe elé is állította azokat. Nekünk tudnunk kell titkos és nyilvános perceinkben, hogy egy gondviselő Atyánk es egy ítélő Biránk van midnyájunknak; nekünk tudnunk kell — szentlélektől áthatott keresztyéneknek —, hogy a békesség szelíd napjaiban, épp úgy, mint a harc emésztő pillanatai közt, nyugodt családi otthonunkban és a csaták mezején egyformán csodálatosan nagyszerű dolog az emberi élet, amelynek fenséges komolyságát a halálban nyilvánuló önfeláldozás lehetősége sem teszi tönkre. Az élet minden tényében és nyilvánulásaiban az Úr nyilatkozik s áldó kegyelme s büntető ostora egyaránt elmaradhatatlan. A háborúban is az ő arca fordul mi felénk, csakhogy nem atyai jóságában, hanem büntető komolyságában. De azért az Úr lelke a háborúban is jelen van, sőt csodákat művel. A pünkössti lélek szent lángja teszi a hű hazafiakat dicsőséggel és gyásszal övezett hőökké. E lélek ereje által nem félünk mi ellenségeink hatalmas táborától; mert e lélek nemesak erőt ad a csüg-

gedőnek, hanem ujjászüli az emberi lelkeket is: erőre, kitartásra, hitre, szabadságra és szeretetre vezérel mindenedet. Ennek a pünköszi léleknek esodás erejét hirdetni küldjük ki hozzátok debreceni kollégiumunk növendékét. Oh, bár az evangéliumnak az ő ifjú lelkesedésével hirdetett fenséges igazságai megragadnák a ti lelketeket is, hogy mindnyájan egyakarattal (Csel. 21.) hirdetnék az Úr esodás dolgait, mint ama tizenkettő az első pünköszt ünnepén. A lelkesedés, a pünköszi lélek késztesen benneteket az adakozásra is, mert a jószívű adakozás is a pünköszi lélek ajándéka. Erre az adakozásra hívlak és kérék én benneteket e kollégium, különösen pedig annak széniori ösztöndíj-alapja javára. E kollégium is édes anya, ki hűséges szeretettel gondoskodik övéi felől: óh, gondoskójatok ti is, hogy ez édes anya gondoskodó szeretete hiányt ne szenvedjen. Mielőtt külföldi útamra alkalom és idő kínálkoznék, óh hadd kérjem a ti támogatástokat nemcsak az én tanulmányaim öregbítésére, hanem az utánam jövő nemzedékek minél kiválóbb képzettsége érdekében is.

Kollégiumunk nevében mindnyájatoknak lelkiekben felemelő és építő ünneplést kívánva, igaz szeretettel köszönt mindannyiőtököt Debrecen, 1915 május 15. *Szombathy Imre*, a debreceni református kollégium 1914—5. évi széniora.

— **Lelkészbeiktatás.** Áldott napja volt a hajdunánási nagymultú, fényes gyülekezetnek május 9-én. Mint a kiszáradt föld és a lankadt mező a májusi esőt, úgy várták a „jó nánásiak“ az ifjú Timótheust, Kolozsvári Mihályt, akit még a múlt év október 18-án választottak el papjuknak. Hosszú, nagy várakozás, vajudó reménykedés után meg is jött végre s hozott magával jó májusi esőt is. Így lett a nap, az ő működése megkezdésének napja áldott, kétszeresen áldott! Hivatalába a szoboszlóiak kedvelt papja, Szabó Antal átkattatta be, mint esperesi megbízott. Mint az áldott májusi eső a lankadó mezőt, úgy üdítette meg az ige harmata a esüggeteg szívek sok ezerjét emez áldott napon. Az ékes szavú, lobogó lelkesedésű, tetterős fiatal lelkész profétává magasztosultan szólott Istennek népéhez Lukács 72. alapján. Lélekemelő, szívbemarkoló szavai utat találtak s utat nyitottak maguknak mindenütt. Egyszerűbb — de fenségesebb, puritánabb, — de maradandóbb nyomokat hagyó papbeiktatást képzelni sem lehet. Az idő komolyságához képest külső pompa, fény, sablonos formások helyett a szívek összedobbanása s együttérzése tette ünneppé ez áldott napot, melyre a koronát a beiktatott új lelkész tette fel azáltal, hogy 2000 (kétezer) koronás alapítvánnyal a jöltevők s azok közé lépett, akiknek emlékezetök áldott. Legyen áldott az új, tetterős ifjú pásztor működése, egész élete! Isten óvja, tartsa s áldja úgy őt, mint gyülekezetét!

— **Tábori levél.** A vallásos iratokról. A karácsonyi áhítat bírálata. Hir a 39-esekről. Főtiszteletű Püspök Úr! Engedelmet kérék, hogy háborgatni merészelem Főtiszteletű Uramat sokfajta nagy elfoglaltsága közben. Vallásos iratok dolgában fordulok Főtiszteletű Uramhoz. Nem is annyira a magam, mint inkább az én vitéz híveim nevében. A napokban egy esomó vallásos irathoz

jutottam. Nagyon megörültem neki, hiszen kapkodják az ilyesmit az ember kezéből a katonák. Akármilyen legyen, nagyon kedves. Csak eggyel volt baj, valamelyiknek ugyanis egy csinos kis füzetet adok oda. Elolvasta a címét, aztán nagyot néz s azt kérdezi: „Hát azt nézi ki én belőlem tiszteletes úr, hogy én megadom a muszkának magamat, hisz ez foglyoknak való imakönyv?!“ Gondoltam előre, hogy így járok vele, mert katonáink önérzetét és harci kedvét nem igen emelhetjük, ha már előre a hadifogságban mondandó imádságokra tanítjuk. Olyat tessék adni, mint karácsonykor amelyet küldött a Püspök úr, ha ugyan megjött volna már a husvétii imádságos könyve! — mondotta az én hajdu magyárom. Mindezt azzal a kéréssel mondom el Főtiszteletű Úrnak, hogy pünkösztör el ne tessék felejtkezni rólunk. A „Karácsonyi Áhítat“ nagyon jó szolgálatot tett. Ma is még sokan ott hordják a szívek mellett édes anyjuk, feleségük levelei között. Olvasgatják még ma is, némely részét könyv nélkül is tudják. Örvendeztesse meg a derek fiainkat alkalom adtán, az ő kívánságuk ez, egy újabbal Főtiszteletű Uram. Azért is kérék szépen valóságos iratokat, mert a mostani álló harcok idején istenitiszteleteket ritkábban tarthatunk, olvasni azonban bőven van idejük a fedezékekben. Fiaink különben mindig derekasan viselik magukat. Kiválóságukat a legmagasabb körökben is nyíltan hirdetik. (Én csak annyit mondok, amennyit más ezredek katonáitól hallottam, „ha a 39-esek vannak mellettünk, nem félünk semmitől, mert ahol ők vannak, ott nem lehet semmi baj.“ József főherceg hadtestparancsnokunk mostani jubileumán a díszszázadott 39-esekből kívánta összeállíttatni s velök együtt lefenyképezte magát. Az egész század csupa vitézségi érmes fiúkból állott.) Hiszük, hogy nem lesz semmi baj. Ennyi vitézségnek és önfeláldozásnak megadja az Isten a jutalmát. Főtiszteletű Uramnak midőn köszönetet mondok mindnyájunk irányában tanúsított kitüntető szíves jóindulatáért, mély tisztelettel maradok kész szolgája: 1915 április 28. *Vass Antal*, a 39-ik ezred tábori lelkésze.

— **Magyar Nők Korona-Alapja.** A honvédelmi miniszterium Hadsegélyező Hivatala a vitéz katonáink özvegyei és árvái érdekében a táború kitörése óta folytatott humanitárius munkájába aktív munkatársul kívánja bevonni a magyar női társadalmat. Az eddigi gyűjtés eredményétől teljesen külön álló alapot óhajt teremteni a Hadsegélyező Hivatal. Az özvegyek és árvák életbevágóan fontos érdekeinek felkarolására *Magyar Nők Korona-Alapja* néven indul hódító útjára ez a nemes és szép akció, mely méltó kifejezője lesz a magyar társadalom asszonyai és leányai példátlan nagylelkűségének, a nagy idők szellemétől való ihlettségének és igaz hazafiságának. Az akció országos jellegű, nem maradhat ki abból egyetlen magyar asszony, egyetlen magyar leány sem. A Magyar Nők Korona-Alapjának tagjává válik mindenki, aki legalább egy (1) korona adománnyal járul az alaphoz. Legyen az az új alap minél hatalmasabb, hadd lássa mindenki, hogy a magyar nő méltó az ő páratlanul álló jó híréhez, hadd igazolják a tények, hogy a magyar nőt a jótékony-ság szolgálatában sem lehet fölülmulni. Akik a Magyar Nők Korona-Alapjához egy (1) koronás adományaikkal nagylekűen hozzájárulnak: művészi emlék-szelvényt kapnak. Hogy e nemes mozgalom minél szélesebb körben elterjedjen, a magyar női társadalom vezető-tagjai egy nagyválasztmány keretében csoportosultak. Ők veszik kezükbe

ennek a gyönyörű akciónak az intézését. A nagy-választmány Budapesten alakul meg, mintegy központi szerveként az egész nagyarányú országos mozgalomnak, de már a legközelebbi időben az ország minden városában és községében is hadsegélyező hölgy-bizottságok alakulnak, programjukba véve a koronás emlék-szelvények árusítását. Nincs kétség aziránt, hogy e hölgy-bizottságok a legélénkebb agitációt fogják kifejteni a hősök özvegyei és árvái érdekében. Az emlékszelvény-füzetekért (a 20 korona) vagy az egyes szelvényekért (a 1 korona) a Hadsegélyező Hivatalhoz (Budapest. Képviselőház épülete) kell fordulni, e szelvényfüzetek Budapesten a nagyválasztmány tagjainál, továbbá a tiszti-kaszinó (Váci utca 38.) második emeletén és a Kossuth Lajos-utca 20. szám alatt levő persely-osztályban, vidéken pedig a hadsegélyező hölgy-bizottságoknál s azok tagjainál is kaphatók.

— **A mi fiaink.** A mi fiaink közül huszan már a csatatéren vannak. Kedden, május 18-án mentek el dél előtt. Most, midőn új ellenségünk készül a hűtlen szövetségesből s az emberi perfidia orgiáit üli, a legnagyobb megnyugvással írjuk le e sorokat. Most mindenkinek ott van helye a táborban. Az ellenség előtt, ha fegyvert foghat, idehaza, ha fegyveres szolgálatra alkalmatlan, de kint is, bent is a haza védelménél. Minden magánvállalkozásnak meg kell most szünni, mint az ostromlott Kárhágóban. Akinek vagyona, értéke van, adja most mind közre, ha megakarja tartani. Aki védettebb helyzetet keres, álljon az első sorba. Az van most a legjobb helyen, aki a csatatéren lehet. De nem csak a viszonylag legkedvezőbb személyes helyzet, a köz érdeke is azt parancsolja, hogy agg és ifjú; gazdag és szegény; férfi és nő most egyformán szolgálatot vállaljanak. „Aki engemet követni akar, tagadja meg magát”, adja ki a parancsolatot a Megváltó. Aki üdvöt akar, jót magának és nemzetének, most teljesen tagadja meg önmagát. Mindenki olvadjon fel a közben, az egyetemesben. Ne sajnáljon, ne féltsen senki ma vagyont, testi épséget, szép házat, sem semmi néven nevezendő kiváltságot és előnyt. Mindezeket úgy is megsemmisíti a háború, amely nem szűnik meg, míg minden épséget, keservesen kiküzdött anyagi és szellemi, testi és erkölcsi értéket meg nem semmisít. Mennél inkább ragaszkodik valaki ezekhez, annál nehezebb, keservebb helyzete. Mennél jobban megérti valaki a Krisztus intelmét, annál könnyebb, elviselhetőbb az új rendbe való beleilleszkedése. A mi theologusokból lett honvédeink megértették a helyzetet. Szívök, hazaszeretők, magyar kálvinista papi neveltségük a zászló alá, a honvédő hősök közé állította be őket. Most már húszójok el is ment, virágos csákovával, sipkával, virágos lobogó alatt, zeneszó mellett ujjongó tömeg által kísérve, a vén kollégiumtól megható búcsút véve. Nem volt más, a kollégium portását ölelték meg az ifjak. Megható látvány, mit alig lehetett megindulás nélkül nézni. Hadbavonuló hős ifjúsereg, boldog család, boldog falu, város és nemzet, melynek ilyen ifjai van-

nak. A lélek ihlete szállotta meg őket, hogy minden kiváltságot eldobjanak, hogy minden kedves körüket elhagyjanak, magokat megtagadják s a köznek hasznosává váljanak. Ilyenek a mi fiaink, ilyenekké teszi őket az Isten kegyelme, ilyenekül hozza vissza őket szerencsésen a jó Isten kegyelme.

— **Robi, robi (Hadifoglyok).** A mi Prezmyslben elfogott magyar fiainknál 3-szor, 4-szerre több orosz fogoly van nálunk. Ezeknek száma az utolsó hetekben ismét megszorodott. Naponta hozzák őket hozzánk is Debrecenbe, hol a tágas városi téglagyárban helyeztettek el. 5—6000 a napi állomány. A hatalmas körkemenyekben és a tágas téglaszáritó színekben laknak, szalmán hálnak, de egyébként megfelelő ellátásban és gondban részesülnek. Naponta kétszer—háromszor kapnak főtt ételt, óriás kondérokban főznek nekik s egy részök maga is segít a főzésnél és a tágas udvarok tisztántartásánál. De a nagy többség közönyösen veszi sorsát s alig várja, hogy kiosszák köztük az ételt s kimehesenek a zöld fűre, rétre, a nagy városi legelőre, ahol délig hevernek. Nézik a futó felhőket az égen, s a messze gyakorlatozó magyar katonákat. Általában megvannak sorsukkal elégedve, sőt többen akadnak közülök, akik mint volt orosz altisztek, most a mi szolgálatunkban állanak és a foglyok rendbentartásánál segítenek. Ezek németül értvén, szolgálatkészen terelik a nagy tömeget ide-oda s adják tovább a kapott parancsokat s néha orosz szokás szerint még a korbácsot is megsuhogtatják. Útni azonban nem ütnek, mert nem szabad, de nem is szükséges, mert a nagy tömeg, ha lomhán is, de engedelmesen mozdul. Pedig nem elesigázott, hanem erős, piros arcú emberek mozognak itt. A nagy tömegben képviselve van az orosz birodalom minden nemzetisége. Komor fekete arcú kurgisek, magas termetű eszterek, alacsonyabb velünk rokon népek és sok zsidó. Megható ez a látvány. Annyi ezer munkás kéz dolgoztalanul. Annyi ezer szabad ember birkaként egyhelyre szorítva s távol hazájától. Legjobban meghatótt egy hatalmas szláv alak, aki a kapálás és kaszálás mozdulatait utánozta és csak pár szóba kiáltott felénk: robi, robi! Földműves volt a kisorosz földről s most a tavasz nyíltán, nem a honvágy miatt szenved, mint inkább a dolgoztalanság miatt. Látja, hogy a tavasz nyílik, előtte a mező, melynek fűvét már kaszálni lehetne. Robi, robi, mondja önkénytelen. De nincs most idő a békés munkálkodásra. Most csak mindég ölni, ölni és gyilkolni kell.

— **Vizsgálati rend** a debreceni református kollégiumban az 1914—15. tanév végén. Évzáró Istentisztelet 1915. évi június hó 11-én délelőtt 9 órakor a Nagytemplomban. Vizsgálatok: I. A főgimnáziumban. Május 12. a VIII. oszt. magántanulók különbözeti vizsgálata délután 3 órakor. Május 14. a VIII. oszt. magántanulók vizsgálata; délelőtt 8 órakor írásbeli, délután 3 órakor szóbeli vizsgálat. Május 15. a VIII. osztály vizsgálata a természetrajzi tanteremben egész nap. Május 17., 18., 19. írásbeli érettségi vizsgálat. Június 11. délelőtt 10 órakor francianyelvi vizsgálat a III. a) osztály termében; 11 órakor gyorsírási vizsgálat a földrajzi tanteremben; délután 5 órakor torna vizsgálat a főgimnázium udvarán. Június 12. a VII. osztály vizsgálata a saját termében, az I. osztályé a természetrajzi tanteremben, egész nap. Június 14. a VI. osztály vizsgálata a saját termében, a II. osztályé a természetrajzi tan-

teremben, egész nap. Június 15. az V. osztály vizsgálata a saját termében, a III. osztályé a természetrajzi tanteremben, egész nap. Június 16. a IV. osztály vizsgálata a természetrajzi tanteremben, egész nap. Június 17-től 24-ig magánvizsgálat külön értesítés szerint. Június 25—30. szóbeli érettségi vizsgálat. Az osztályvizsgálatok naponként d. e. 9 órakor, d. u. 3 órakor kezdődnek. A közvizsgálatok ideje alatt a főgimnáziumi tanulók rajzai a mértani rajzteremben megtekinthetők. II. A tanítóképző intézetben. Május 20—21. IV. osztály osztályképesítő írásbeli vizsgálata. Május 27. IV. oszt. osztályvizsgálata. Május 28—31. IV. oszt. osztályképesítő szóbeli vizsgálata. Június 2. IV. oszt. befejező írásbeli vizsgálata. Június 17. d. e. a gyakorló-iskola vizsgálata; d. u. 3—5-ig ének- és zene-, 5—7-ig torna-vizsgálat. Június 18. I. osztály osztályvizsgálata délelőtt; délután II. osztály osztályvizsgálata. Június 19—21. II. oszt. osztályképesítő vizsgálata. Június 22. III. oszt. osztályvizsgálata. Június 23—24. III. oszt. osztályképesítő vizsgálata. Június 25—28. IV. oszt. befejező képesítő szóbeli vizsgálata. A kollégium igazgatósága.

— **A népfölkelésre kötelezett papok behívása.**

A honvédelmi miniszterium által kiadott legutóbbi bevonulási hirdetőmennyben, május hó 15-ére népfölkelési tényleges szolgálatra, a tartózkodási hely szerinti honvédkiegészítő parancsnoksághoz behivattak azok a bármely felekezethez tartozó népfölkelésre kötelezett fől-szentelt papok (felavatott lelkészek) is, akik hivatásukat bármely okból nem folytatják. A honvédelmi miniszter-től szerzett értesülés alapján, a kultuszminiszter arról értesíti a főpásztorokat, hogy ez a rendelkezés nem vonatkozik azokra a lelkészekre, akiknek — habár nem is lelkésznek — az egyházmegyei közigazgatás körében valamely rendes elfoglaltságuk van, illetőleg az egyházi, vagy állami közigazgatásnál folytatott működésük mellett, lelkészi minőségüket, papi jellegüket továbbra is megtartották. A lelkészi hivatás abbahagyása alatt csakis oly hivatásra való áttérés értendő, aminek következtében a lelkészi minőség, illetve papi jelleg megszűnt. Így tehát pl. ama lelkészekre, akik valamely püspöki irodában, vagy az egyházmegye körzetébe tartozó humanitárius intézménynél, vagy pedig a vallás-és közoktatásügyi miniszteriumban rendszeres tevékenységet végeznek, ez a rendelkezés nem vonatkozik.

— **Gimnáziumot végző papnövendékek katonai kötelezettsége.** A vall. és közokt. miniszter f. évi április hó 28-án '3728. eln. sz. átiratában arról értesítette az egyházi főhatóságokat, hogy a kis szeminárium papnövendékek a véderőtörvény 29. §-a szerint kedvezményben nem részesíthetők: valamint arra sincs törvényes alap, hogy a népfölkelői szolgálat alól mentesíttessenek. De feltételes egyévi önkéntességre vonatkozó igényüket érvényesíthetik.

— **Nemzeti kölcsön.** A magyar állam most második ízben fordul polgáraihoz a honvédelemre szükséges pénz előteremtése vegett. Most miután több millió érték jött forgalomba, remélhetőleg nem is hiában,

Nem hiában azért sem, mert inkább a magyar néphez, a faluhoz, a vidékhez fordul, ahol most több pénz és érték van, mint akár a fényes városokban is. Az üzletembereknél, különösen azoknál, akik iparokat, kereskedéseket, vállalatokat a hadsereggel és a háborúval összekötésbe hozzák, csak van pénz, de panganak a többi üzletek és szegények a városi polgárok. És van pénz a bankoknál, ezekenél a modern feudális hatalmaknál, amelyek mint a régi fellegvárak urai tették, a bankszobából uralkodnak messze vidékek felett és pedig sokszor erősebben és gonoszabban is uralkodnak, mint a középkor hatalmasai tették. Ezekhez fordul a haza most első sorban, a néphez, a vidékhez, mindenkinek, akinek pénze van, azokhoz, akiknek üzleti hasznot hozott a háború és a bankokhoz, részvénytársaságokhoz, amelyek pénztáráiban nagy vagyon halmozódott fel. És a privilégizált helyzetben lévő rendekhez, az állami szubvenciót, alapítványi, gondtalan életet biztosító állást élvező kath klérushoz, gyámokhoz és nagy hivatalnokokhoz. Adjanak abból, amit az állam adott nekik s amit a nemzet millióinak véraldozata biztosít számukra. Adjon mindenkinek annyi, amennyit adhat. 10 korona készpénzzel lehet már 50 koronás kötvényt jegyezni. 20% befizetések mellett minden további utánfizetés nélkül vállalkozik pénztintézet a kölcsön lebonyolítására. Minden egyház, minden egyháztag ragadja meg az alkalmat, adjon az államnak, a hazának, melytől minden javainkat vettük s ne legyen senki a faluban, még a napszámos sem; aki legalább 50 koronát nem jegyzett. Lelkészeink szószékről agítaljanak azon, hogy a 2-ik nemzeti kölcsön is sikerüljön, hogy az állam a nép kezébe jusson. Itt mindenkinek földbirtokos nem lehet, így váltsa jogot az államba, melynek most tulajdonosa lehet.

— **A debreceni református Diakoniszta-otthon** és annak kórháza részére újabban adakoztak: F. Varga József Nagyrábé 6, Bertalan Gáborné Tiszacsege 5, Varga Csongor Monostorpályi 840, öz. Gyene L.-né Gencs 10, Éder R. 10, Fein I. 20, Wagner K. 10, Ordódy I. 10, dr. Varga K. 10, Derecskei ref. leányénekar 35, Gaál N. 20, Vereskerest Egylet Tetétlenről 20, Valkányi egyház 5, Miffek I., Happ I., Herter V., Batár I., Fried N. 20, Tamás K., dr. Vas J., dr. Kellner M., Berki A., Oberéder J., Ostkó K. 12, Tót I.-né Éger 10, Cserép K. 10, F. Varga Lajos Nagyrábé 8, Bor János Hajduszoboszló 10 kor. Derecskei hívek: id. öz. Szabó Gáborné 6, ifj. öz. Szabó Gáborné 6, Mészáros Sándorné 10, Szabó Miklósné 3, öz. Békéssi Jánosné 3, Móre Sándorné 2 kor. Csúzai ref. Nőegylet tagjai 40 drb törülköző, 9 szőnyeg, Pinczés Imréné 1 nagy üveg zöldbab és tézta, öz. Sz. J.-né élelmiszer, öz. gróf Dégenfeld Gusztávné 3 drb paplanhuzat, Vadon Béla Derecske 150 tojás, Z. olvasmányok, Nagy Janka és Szabó Albertné virág-palánta, Nagy Józsefné Debrecen 10 kor., Sz. L.-né P.-Zámor 10 kor. Isten áldása legyen a kegyes adakozókon.

— **Az amerikai magyarok.** Az amerikai magyarok, különösen a nem egyesült és az egyesült magyar

református lelkészek megint kegyetlen harcban állanak egymással. A per oka a new-brunswiki elveszett magyar ref. templom és egyházi vagyon. A kár maga még tűrhető volna, mert azt az új helyzetbe való fejlődéssel járó módozatnak lehetne tekinteni. A new-brunswiki magyarok előbb nem csatlakoztak valának, de azt hitték, hogy reformátusoknak maradtak. Most egy éve csatlakoztak s azt hitték, hogy ismét nem változtattak egyházat. Pedig nem úgy áll a dolog. A new-brunswikiak s a többi nem csatlakozottak különösen a presbyteri denominációhoz állottak, más egyházba léptek által. Csak az a hiba, hogy ezt a változást papjaik eltitkolták előttük. Amikor pedig hozzánk vissza jöttek, ismét vallást kellett legalább formáserint cserélniök, ez az oka, hogy a presbyteri denomináció megperelte őket. Megperelte, de nem nyerte volna meg, ha a szerenesetlen és elvakult tanú, a nem csatlakozott, de tiszta magyar születésű lelkész ki nem áll tanúskodni ellenünk. Ez a tény fáj nekünk s ez sújt le a templom elvesztésénél százszorta jobban. A jogi oldalához nem szólnak a dolognak, azt azonban, hogy idegen bíróság előtt minket gyalázzanak, hogy magyar legyen a korona tanúja annak a pernek, melyben minket vesztenek, mégis elviselhetetlennek találjuk. Inkább hagyták volna az egész vagyont a jó new-brunswiki magyarok, amint hogy úgy is elestek attól. És még ha olyan tiszta igazsága volna a nem csatlakozottaknak, minthogy nem volt, inkább maradtak volna az igazsággal, minthogy így pellengérré állítsanak minket s a magyarságot, hát még a rettenetes szavak és hírlapi közlemények, mellyel lelkiismeretét védelmezi az elperlő tanú és sértett igazának tudatában elégtételt vesz a káros fél! Igazán a világháború együvé hozhatta volna az amerikai magyarokat, akik legjobban tennék, ha a békebontó, egymás ellen agyarkodó ellenfeleket kölcsönösen elnémitának és azok fejei fölött egymásnak békejobbót nyujtanának. Így igazán beleillenek a kép-mutató, pénzsóvár amerikai környezetbe, mely karácsonyi ajándékot küld az európai hadviselő felek gyermekeinek és gyilkos fegyvert gyárt, hogy apáik öldököljék egymást. Békeimákat rendez és legyedül teszi lehetővé, hogy a világháború tovább pusztíthasson. Mink kibékültünk a nemzetiségekkel, még az osztrákokkal is. Béküljenek ki az amerikai magyarok legalább egymással és szerezzenek nekünk becsületet oda át.

— **Öröm a Salvátor-barakkban.** Öröm szállta meg 1915 május 16-án a Salvátor-megfigyelőben fekvő református betegek lelkét. Csighy Andor, e serény és buzgó református tábori lelkész bejelentette, hogy úrvacsorát fog osztani. Milyen megható volt, mikor mankóikra támaszkodva, ápolóiktól kísérvé gyülekeztek a betegek a 3-as számú barakk felé áhitattal vágyakozva, mint a szarvas a hús forrásra. Délelőtt 9 órakor kezdődött meg az istentisztelet, melynek menete a következő volt:

1. Fennálló ének: Uram a töredelmes szívet Te szereted . . .
2. Közének: 37. dics.: Jövel szentlélek Úristen..
2. A kollégiumi kántus éneke: Óh kereslek . . .
4. Szent beszéd, úrvacsora-osztás.
5. A kollégiumi kántus éneke: Erős vár a mi lstenünk.
6. Közének: Dicséret dicsőség . . .

Az istentisztelet a maga nemes egyszerűségében felemelő volt. A lelkész beszéde könnyekig meghatót, lelkesített s megnyugtatót mindnyájunkat. A kollégiumi kántus pedig a maga váratlan és impozáns fellépésével örökre emlékezetessé tette katonáinknak e napot. A kollégiumi kántus teológusai ugyanis mintegy 20—25-en a Salvátor-megfigyelőben teljesítenek önkéntes kórházi szolgálatot s egyben áldásos belmissiói munkát. Karnagy hiányában Kósa Béla kántus-jegyző vezetésével aratta e régi híres kar egyik legkedvesebb sikerét: a mi hős katonáink egyöntetű tetszését, elismerését. Törölhetetlen nyomokat hagyott e nap Weér Györgyné ömeltősága, a telep Nagyasszonya lelkében is, ki szintén felvette az úrvacsoráját, továbbá Baló alezredes úr, a megfigyelő kórházak katonai parancsnoka lelkében, ki Töpler főhadnagy kíséretében jött ki ez alkalomra. Részt vett az istentiszteleten a Salvátor-megfigyelő katonai parancsnoksága is, Mály Lajos főhadnagy kórházparancsnokkal az élén, továbbá a nagyszámú ápoló és ápolónői személyzet.

— **Az „Alkotmány” rólunk.** Lapunk f. évi 17. számában dr. Veress István ily című cikkében: „A magyar földműves nép” felvetette azt az eszmét, hogy a dekadens irányú leküzdésére, az igazi magyar érdekek megvédésére a katolikusoknak és protestánsoknak meg kellene teremtenie a magyar keresztyén sajtót. Az „Alkotmány” f. hó 15-iki számában reflektál dr. Veress István cikkére a következőképen: „A megértés jelei. Mindig nagy örömmel látjuk, ha a protestáns lapokban a megértésnek és a keresztyénség ügyéért való közös harcnak jelei mutatkoznak. Régen meg van már a szükség, hogy a keresztyén honpolgárok fölismerve közös kötelességeiket, vállalva dolgozzanak Magyarország keresztyén szelleméért és mivoltáért. A háború után a nagy feladatok közül ez sem maradhat ki. Ezért örömmel iktatjuk ide ama sorokat, amelyeket a Debreceni Prot. Lapban dr. Veress István ír.” (Itt idéz az „Alkotmány” egy részlelet a kérdéses cikkből.) Majd így folytatja: „A keresztyén sajtó megszervezése — bizony nagy és szükséges feladat. Mi már rég próbálkoztunk vele. Még megérjük, hogy protestáns testvéreink hamarabb megértsék és felértik a mi céljainkat, mint maguk a katolikusok s azok, akiknek azt már régen meg kellett volna érteniök.” Így ír az „Alkotmány”. Nincsen sok hozzátenni valónk. Eljő az idő s bizonyára ez már nincsen is távol, hogy a katolikusok és protestánsok szeretettel s egyetértéssel közelednek egymáshoz s végre annyi ellentétek után találnak több olyan mezőt, amelyen a közös cél érdekében együtt munkálkodhatnak. Ezt az együttértést, ezt a közös munkát mindkét felekezettől megköveteli az igazi magyar nép, főleg pedig ennek a sok ellenségtől körülvett hazának a jövője. (V.I.)

— **Üzenet északra, üzenet délre.** Háborús elmékedések. írta Papp László borsi ref. lelkész. Nagyvárad 1915. Ára 60 fillér, 39 l. Papp Lászlót nem szükséges bemutatnunk lapunk olvasóinak, hiszen a „Tükör cserepek” rovatból régi ismerősünk ő nekünk. Mindaz, amit ír, a való életből van ellesve, még pedig mély gondolkodásra való megfigyelő képességgel. Egyházi beszéd, elmékedés, imádság, háborús falusi történek váltakoznak e becses, értékes füzetben, melynek megvételét annyival is inkább ajánljuk olvasóinknak, mivel a tiszta jövedelmet szerző a hadi árvák segélyezésére ajánlja fel.

— **A magyar ref. egyházak a hazaért.** A magyar fiúk, mint oroszlanok küzdenek a csatamezőn. Az itthon maradtak minden áldozatra készek. Eddig rajtuk kívül mindenki a hazából akart megélni, utójára már mi is az állam terített asztalához vagyakoztunk. Most a nagyidőkben megtaláltuk régi szavunk s jelszavunk ismét a régi: mindent a hazaért! Magyar falvak, városok csodákat mivelnek az áldozatkészségben (Böszörmény!). magyar ref. egyházak mindenütt jó példával járnak elől. S mert az agyúnak való ércszükség van: harangjaikat is rendre felajánlják. Így tett Poroszló, Hertelendfalva s legközelebb Bélzerénd. Ha fiainkat, papjainkat is odaadtuk, ha theológusaink is fegyvert fogtak, úgy menjenek velök a harangok is. Mindent a hazaért! ezt tanítja a bélzeréndi határozat, melyről ezt a tudósítást vettük: Nagytiszteletű Uram! Buzdítás és példaadás végett itt küldöm egyházunk presbiteriumának 1915 május 16-án kelt határozatát „I. szám. Elnök-lelkész üdvözlés után előterjeszti, hogy az országos Hadsegélyező Bizottság felhívást intézett az ország közönségéhez, melyben arra kéri fel országunknak minden hazafiasan érző polgárát, hogy mindennemű réz-és éretárgyait, amit csak nélkülözni bír, bocsássa a hadvezetőség rendelkezésére. Felkéri ezért lelkész presbiteriumot, hogy egyik harangját, melyet a háború tartama alatt nélkülözni lehet, bocsássa haladéktalanul a hadvezetőség rendelkezésére. *Határozat.* Presbiterium egyhangúlag elfogadja lelkészének indítványát, mert a hazaért való áldozathozásban együtt érez egyházközségünk minden egyes tagja. Hadd hirdesse éretyelve ott a vérmezőkön a magyarságnak törhetetlen erejét. Hadd hirdesse gonosz elleneinknek az igazság győzedelmét, melyet istenünkben bízva rendületlenül várunk.” Ezen határozathoz hozzá fűzni valóm nincs, csupán annyit jegyzek meg, hogy községünkben (tiszta szín ref. község) egy rézüst sem maradt, mind odaadták a hadvezetőségnek és harangunkkal együtt már el is küldettek rendeltetési helyükre. Ime így áldoznak a ref. magyarok hazájukért. Bélzerénd (Arad m.) 1915 május 18. Vagyok nagytiszteletű uramnak kitünő tisztelettel, hálás tanítványa: *Igyártó Sándor*, református lelkész.

— **Felhívás.** A debreceni Katona-Otthon, felbátorítva a debreceni és debrecenvidéki közönség még ezekben a nagy időkben is csodás és jóakarató pártfogásától, azt határozta, hogy míg egyfelől teljes mértékben fentartja és fejleszti egész országszerte s még katonai körökben is nagy méltánlással fogadott s példaként szolgált fontos intézményét: másfelől fiók otthont fog állítani és új legénységi kaszinót fog szervezni a megbízhatósága folytán messze állomáshelyre induló házi ezred számára is új helyőrségi helyén.

E célból testvériesen megosztja a két otthon közt a közönség által adott összes javait s azok között aján-

dék könyveit is s a fiók otthont megfelelő jó magyar könyvgyűjteménnyel is felszereli.

Hogy mindez megtörténhessék, a Katona-Otthon jó magyar könyveket, különösen szépirodalmi műveket, ismeretterjesztő munkákat és képes folyóiratokat, élelapokat kér. Adjon akinek felesleges, jó célra adja.

Adományokat elfogad. az Otthon aranykönyvében megőrökit és köszönettel nyugtáz

Debrecen, 1915 május 20.

a Katona-Otthon igazgatósága:

Dr. Ferenc Gyula.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

Pályázati hirdetmény.

A máramarosszigeti ref. lyceumi főgimnázium internátusában az 1915—16. tanévben 45 növendék nyer teljes ellátást (lakás, fűtés, világítás, élelmezés). Az internátusba elsősorban protestáns vallású, főgimn. tanulók vétetnek fel, amennyiben üres hely marad, nem protestáns felekezetiük is felvétetnek. Az internátusban kedvezményes helyek: ingyenes, évi 60, 100, 160, 200, 240 koronások. Ezeket elsősorban ref. lelkészek és tanítók jól tanultó és jó magaviseletű gyermekei nyerhetik meg. A teljes díj évi 320 korona. Ez összegén kívül a folyó iskolai évre a rendkívüli drága élelmezési viszonyok miatt minden felvett növendékünk 6 korona pótlékot fizetett drágasági pótlék címen; e pótlékot az 1915—16. iskolai évre fejenként és havonként 10 koronában állapítjuk meg, mely összeget igazgató-tanácsunk a viszonyok alakulása szerint törölhet, leszállíthat és felemelhet. Ezen felül fizet minden növendék bútordíj címen évi 10 koronát, szolgatartás címen évi 5 koronát, orvosdíj címen évi 4 koronát; ez utóbbi díjak félevenként előre, a lakás és élelmezés díja évnegyedenként szintén előre fizetendők. Indokolt kérvényre az intézet felügyelőse az ellátás díjának havonkénti fizetésére is ad engedélyt. Az intézetben a felvételek július hó első napjaiban történnek. A kérvényeket az 1915—16. évi felvételre a Ref. Lyceum Igazgató Tanácsához címezve alulírott felügyelő tanárhoz kell benyújtani. A kérvényhez új folyamodónak csatolni kell iskolai bizonyítványt, egészségi bizonyítványt, kedvezményes helyért folyamodás esetén szegénységi bizonyítványt. A kérvények beadási határideje 1915 július hó 25.

Mivel kevés növendéket tudunk felvenni, a kérvények minél előbbi beadása kívánatos.

Kívánatra tájékoztatót küld:

Telegdy Bertalan.

az internátus felügyelő tanára.

Pályázat.

A nagyváradai ref. tanítónőképző intézet igazgatósága az 1915–16. isk. évre egy ideiglenes tanítónői állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak tanítónőképző intézetre, középiskolára vagy felsőbb nép- és polgári iskolákra a magyar- és németnyelvű, illetve a nyelv-történeti szakra képesített olyan református vallású nők, akik a német nyelv tanítására is képesítve vannak.

Javadalmazás: évi 1000 korona fizetés és az intézettel kapcsolatos internátusban lakás és teljes ellátás, minek ellenében az internátusban felügyelői teendők végzendők. Tanítási kötelezettsége: heti 20 óra. A megbízatás egy évre szól s az állás legkésőbb 1915 szept. 1-én elfoglalható. A szabályszerűen felszerelt kérvények a nagyváradai ref. tanítónőképző intézet igazgatóságához 1915 június 28-ig nyújtandók be.

Nagyvárad, 1915 május 15-én.

Sulyok István,
igazgatótanácsi elnök.

A nagyváradai református tanítónőképző-intézetbe való felvétel feltételei.

Az 1915–16. iskolai évben felvétetik az I. osztályba 30 tanuló. A többi osztályokba az esetleges üresedéshez képest.

Felvételükért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött oly ép szervezetű leányok, akik a felső népiskolát, vagy a polgári leányiskola, a felsőbb leányiskola, esetleg leány gimnázium első négy osztályát sikerrel végezték.

A nagyváradai ref. tanítónőképző-intézet igazgatótanácsához címzett folyamodványhoz mellékelendők:

1. születési anyakönyvi kivonat,
2. iskolai bizonyítvány a megelőző iskolai évről,
3. tiszti orvosi bizonyítvány,
4. himlő újraltatási bizonyítvány,
5. honossági bizonyítvány,
6. a szülők vagyoni állapotát és családtagok számát feltüntető községi bizonyítvány.

Az így felszerelt folyamodványok az intézet igazgatóságához legkésőbb 1915 június 25-ig nyújtandók be. Az intézeti internátusban 700., 600. és 500. K-ás helyek jönnek üresedésbe, amelyekre a felvételért a képzőintézeti felvétel kérésekor kell folyamodni.

Nagyvárad, 1915. máj. 7.

Igazgatóság.

Pályázati hirdetés.

A debreceni református felsőbb leányiskolával kapcsolatos leánygimnáziumban egy matematikai és physikai rendes tanári tanszékre ezenel pályázatot hirdetek. A megválasztandó rendes tanár évi javadalmazása: 2400 korona alapfizetés, mely később a szolgálati évek arányában 2800, 3200, 3600 koronára emelkedhetik; az

egyházi törvényekben megszabott lakáspénz, mely 800 koronánál kevesebb nem lehet, öt izbeni 200 koronás ötödéves korpótlék, melynek alapjául szolgáló időbe a hazai református gimnáziumokban eltöltött rendes tanári szolgálati évek beszámíttatnak. A megválasztott rendes tanár ezenkívül szolgálati évei szerint a ref. középiskolai tanári státusba beosztva, állami fizeték-kiegészítésben részesül s az országos tanári nyugdíjintézetnek jogos és kötelezett tagja. Pályázhatnak református vallású okleveles középiskolai tanárok. A pályázati kérvényhez csatolandók: keresztlevel, érettségi bizonyítvány, tanári oklevél, az előbbi alkalmaztatásokról szóló bizonyítványok s az esetleges irodalmi működés igazolása, a katonai kötelezettség irányában fennálló viszony igazolása, hatósági orvosi bizonyítvány a pályázónak a tanári pályára alkalmas voltáról. A pályázati kérvények 1915 évi augusztus hó 1-ig a tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalához adandók be Debrecenben. A megválasztott tanár tanszékét székfoglaló értekezés tartásának kötelezettsége mellett 1915 évi szeptember hó 1-én tartozik elfoglalni.

Debrecen, 1915 évi május hó 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

„Noé” szőlőjtvány-telep

a legjobb bor-, chasselas-, muskotály-különlegességeit és hazai szőlészetünk legújabb gyöngyeit, mintegy 100 fajban termelt 1- és 2-éves, szigorúan válogatott 1-ső osztályú gyökeres szőlőjtványait, síma és gyökeres európai és amerikai vesszőit, úgy a fajtisztaság, mint a fajazonosság tekintetében teljes jótállással — őszi és tavaszi szállításra megvételre ajánlja és ezekről szőlő hasznos tanácsadó, a fajokat ismerető képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küldi és végül ezidőszerint 650 hectoliter ó- és új-borait ajánlja a tulajdonos

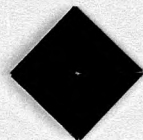
Szalacs (Bihar megye) Nagy Imre.

Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piac-utca 16. sz.

Alaptőke 2400,00 korona; tartalékok 1.600,000 korona; betétállomány 9.000,000 korona. ++++++

Érdekközösségben:
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

Üzletágai: Tartalékbetétek, Csekkszamlák, Váltóleszámitolás, Törlesztéses és jelzálog kölcsönök, Értékpapírok vétele és eladása, Tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. — **Saját árúraktár.**

::: Idegen pénznemek vétele és eladása. :::

Safe deposit (magán letétpénztár)

Külföldi átutalások hadifoglyok részére.

Affiliált intézet: Kabai Takarékpénztár r.-t. Nádudvari Takarékpénztár r.-t. és Hajdúnánási Gazdasági Bank részvény-társaság.

≡≡≡ **Fiókintézet: VÁMOSPÉRCSEN.** ≡≡≡

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíttek a legujabb pneumatikus csőrendszert szerinti, golós-ládaival. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal bírnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

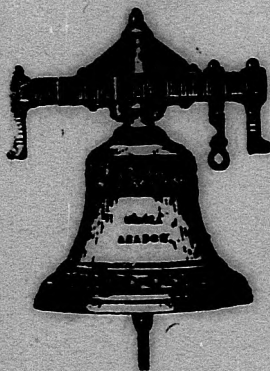
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és erőntődeje, szivattyúgyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11-28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3-46% súly és ármegetakarítás éretik el. Kitérő jó hang és tartóságaért több évi jótállás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang felszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vas-árványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való felszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra

ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

órák, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u.

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

MOST JELENT MEG!

PAPI DOLGOZATOK

IRTA: JÁNOSI ZOLTÁN. — IX. kötet.

ALKALMI EGYHÁZI BESZÉDEK.

Tartalmoz **HÁBORÚS BESZÉDEKET** is, elő- és utóimádságokkal. — Ára vászonkötésben **6 korona**, ajánlott + kötéssel 55 fillérrel több. Kapható:

HEGEDÜS és SÁNDOR

protestáns irodalmi könyvkiadóhivatalában.
Debrecen.

Debrecen szab.kir. város Világítási Vállalata.

Elvállalja: légszesz- és villamos berendezések elkészítését világítási, erőátviteli, fűtési és főzési célokra. A gáz- és villamos világítás jobb és olcsóbb a petróleumnál. Gázzal sütni és főzni sokkal jobb és félannyiba kerül, mint fával.

Gázfűtés kandallók és fürdőkályhák minden másnál tisztábbak, kényelmesebbek, biztonságosabbak.

VI villamos motor legcélszerűbb és legtakarékosabb hajtóerő a világon.

Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszén (kokszi) porosz kőszén.

Fekete kőszén-kátrány fatárgyak és épületek megvédésére.

Első minőségű ammoniak sulphat (legbecsesebb nitrogén-tartalmú műtrágya.)

Tetszés szerinti mennyiségben kapható vagy megrendelhető a gyárban, vagy városi üzletünkben

Piac-utca 81-ik szám alatt.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál:

az Igazgatóság.

A légszesz- és villamos gyárat az érdeklődő közönség bármikor megtekintheti.

Gyári és igazgatósági telefon: 74. Városi üzlet telefon: 90.